Lodzer Tageblat № 247

Opłata pocztowa
uiszcz. ryczałtem

פּרייז 15 גראָשען

לאָדזער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

23־טער יאָהרגאַנג	29 października 1930 r.	מיטוואָך, פּ׳ לך־לך ז׳ מרחשון תרצ״א	רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פֿון: רעדאַקציע 10057, פֿון אַדמיניסטראַציע 10047.

טראַהן־רעדע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

אָנהויב פֿון דער דעבאַטע איבער דער א״י־פֿראַגע

מאַקדאָנאַלד פֿערענטפֿערט זיך פֿאַר גען. סמוטס, אַז די באַלפֿור־דעקלאַראַציע איז ניט אָפּגעשאַפֿט

טראַהן־רעדע פֿון ענגלישען קעניג

לאָנדאָן, 28. (טג) היינט פֿאַרמיטאָג איז געעפֿענט געוואָרען דער פּאַר־לאַמענט דורכ׳ן ענגלישען קעניג. דער קעניג האָט אָנגעוויזען אויף די בעפֿאָר־שטעהענדע ענגליש־אינדישע קאָנפֿערענץ און אויסגעדריקט די האָפֿנונג, אַז די יודישע פֿראַגע וועט געלעזט ווערען אויף אַ גוטען אופֿן.

דאַן האָט ער בעריהרט די פֿראַגע שלום און ענטוואָפֿנונג. דאַן איז דער קעניג איבערגעגאַנגען צו רעדען וועגען אינערליך פּאָליטישע פֿראַגען און גע־מאָלדען, אַז עס וועט געשאַפֿען ווערען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע, וואָס וועט זיך פֿערנעמען מיט דער פֿראַגע וועגען פֿערזיכערונג פֿון אַרבייטסלאָזע.

ווייטער האָט דער קעניג בעריהרט דעם ווירטשאַפֿטליכען מצב פֿון לאַנד, גערעדט וועגען האַנדעל און לאַנדווירטשאַפֿט, וועגען העכערען דעם שול־עלטער ביז 15 יאָהר און וועגען אַ רעפֿאָרם פֿון דער וואַהל־אָרדינאַציע.

דעבאַטע איבער דער טראַהן־רעדע

לאָנדאָן, 28 (ספּעצ.) בעת דער דעבאַטע איבער דער טראָהן־רעדע אין לאָרדען־הויז, האָט לאָרד פּערמור זיך אָפּגעשטעלט אויך אויף דער ארץ־ישראל־פֿראַגע. ער האָט אונטערגעשטראָכען, אַז די ענגלישע רעגירונג מאַכט אַלע אָנ־שטרענגונגען צו ערפֿיהלען די התחייבות׳ן סיי בנוגע די יודען סיי בנוגע די אַראַבער.

בעמערק. פֿון רעד.

מען מוז אָפּוואַרטען אויף ידיעות פֿון אַנדערע קוועלען. יט״א האָט ליידער נאָכניסט בעוויזען צו מעלדען וועגען אינהאַלט פֿון דער טראָהן־רעדע און דע־באַטע איבער איהר.

דעפּעשע פֿון ועד לאומי צו לאָרד פּלומער

ירושלים 28 אָקטאָבער (יט״א) דער ועד הלאומי האָט אַרויסגעשיקט אַ דעפּעשע צום געוו. הויך־קאָמיסאַר לאָרד פּלומער און איהם געבעטען הילף אין דער איצטיגער שווערער לאַגע אין ציוניזם.

ווענדונג פֿון הרב הראשי קוק צום יודישען פֿאָלק

ירושלים, 28. אָקטאָבער (יטא) דער הרב הראשי קוק האָט פֿערעפֿענט־ליכט אַ ווענדונג צום יודישען פֿאָלק.

מאַקדאָנאַלד פֿערענטפֿערט זיך

לאָנדאָן, 28 אָקט. (יטא) אין בריף, וואָס מאַקדאָנאַלד האָט אָפּגע־ענטפֿערט דעם גענ. סמוטס אויף זיין פּראָטעסט געגען „ווייס בוך". מאַקדאָנאַלד ענטפֿערט איהם, אַז ער האָט מסתמא געשריבען זיין פּראָטעסט אין דער צייט, ווען ער האָט נאָכנישט איבערגעלייענט דעם אויספֿיהרליכען טעקסט פֿון „ווייס־בוך" און פֿון סימפּסאָנס בעריכט, ווען ער וואָלט דאָס איבערגעלייענט, וואָלט ער געזעהען, אַז די רעגירונג איז נישט מבטל די באַלפֿור־דעקלאַראַציע און זי בעפֿרייט זיך נישט פֿון די פֿערפּליכטונגען. די עמיגראַציע און דער באָדען־פֿער־קויף האָט געמוזט אָפּגעשטעלט ווערען צוליב פּראַקטישע טעמים, ווייל די פֿאַק־טען בעווייזען, אַז די אַראַבער איז געטון געוואָרען אַנ׳עוולה.

פֿון דעם „ווייס בוך" ווערען, נאַטירליך, נישט זיין צופֿרידען די עקסטרע־מיסטען פֿון די יודען און פֿון די אַראַבער. אָבער ווער עס וועט זיך גוט בעקע־נען מיט דעם דאָזיגען דאָקומענט, וועט אַנערקענען, אַז ער איז גוט פֿאַר ביידע פֿעלקער.

לאָנדאָן, 28 אָקט. (יט״אָ) גענעראַל סמוטס האָט געענטפֿערט מאַקדאָ־נאַלד׳ן אין אַ בריף, אין וועלכען ער שטעלט פֿעסט, אַז ער האָט יאָ געלייענט דעם אויספֿיהרליכען טעקסט פֿון „ווייס־בוך", און דאָך איז ער ביי דער איבער־צייגונג, אַז ער איז נישט אין הסכּם מיט דער באַלפֿור־דעקלאַראַציע.

גרויסע יודישע דעמאָנסטראַציע אין תל־אביב

גרויסע יודישע דעמאָנסטראַציע אין תל־אביב

די דעמאָנסטראַנטען שטעלען אַ ווידערשטאַנד דער פּאָליציי. אַ 6 יעהריג יונגעלע פֿערוואונדעט געוואָרען.—אַרויסגערופֿען אַ גאַנצען שוואַדראָן רייטער־פּאָליציי פֿון יפו

ירושלים, 28 אָקט. (יט״א) אין תל־אביב האָבען די רעוויזיאָניסטען איינגעאָרדענט אַ פּראָטעסט־מיטינג און שפּעטער געגאַנגען מיט אַ דעמאָנסטראַציע איבער די גאַסען פֿון שטאָט. אין דער דעמאָנסטראַציע האָבען זיך בעטייליגט 6 טויזענד פּערזאָן. עס איז געטראָגען געוואָרען אַ ציוניסטישע פֿאָהן. ס׳האָבען זיך געהערט אויסרופֿען: „נידער מיט פּאַספֿילד׳ן!", „זאָל לעבען די באַלפֿור־דעקלאַראַציע!" „מיר פֿאָדערן אַ פֿרייע עמיגראַציע!".

די פּאָליציי האָט גענומען פֿונאַנדערטרייבען דעם עולם. די דעמאָנסטראַנ־טען האָבען געשטעלט אַ ווידערשטאַנד. אַ פּאָליציי־אָפֿיציר איז אַראָפּגעשלעפּט געוואָרען פֿונ׳ם פֿערד. אַ 6־יעהריג יונגעלע איז פֿערוואונדעט געוואָרען. 3 פּער־זאָן זענען אַרעסטירט. פֿון יפו איז אַרויסגערופֿען געוואָרען אַ גאַנצער שוואַדראָן רייטער־פּאָליציי.

פּעטיציע פֿון דער ליגע פֿאַר׳ן ארב. א״י צו דער ענגלישער רעגירונג

ירושלים 28 אָקט. (יטא) די „הסתדרות העובדים" האָט פֿונאַנדערגעשיקט אַ צירקולאַר צו אַלע ליגעס פֿון אַרבייטענדען ארץ־ישראל, אַז עס זאָלען גע־זאַמעלט ווערען אונטערשריפֿטען אויף אַנ׳ענטשפּרעכענדע פּעטיציע געגען די נייע גזרות פֿון לאָרד פּאַספֿילד.

גענעראַל־סעקרעטאַר פֿון אַראַבישען עקזעקוטיוו קומט קיין לאָנדאָן

לאָנדאָן, 28 אָקט. (יטא) די „טיימס" טיילט מיט, אַז דער גענעראַל־סעקרעטאַר פֿון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע איז אַרויסגעפֿאָהרען קיין לאָנדאָן, כדי צו בעאַרבייטען די עפֿענטליכע מיינונג לטובֿת די אַראַבער.

ווייצמאַן זאָל קאַנדידירען צום ענגלישען פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 28 אָקט. (יטאָ) אין ווייטשעפּעל האָט זיך פֿערשפּרייט אַ קלאַנג אַז ביי די צוגאָב־וואַהלען צום ענגלישען פּאַרלאַמענט אין ווייטשעפּעל וועט קאַנדידירען ד״ר חיים ווייצמאַן. ד״ר ווייצמאַן האָט ערקלערט דעם פֿאָרשטעהער פֿון יט״א, אַז ער שטעלט נישט אַרויס זיין קאַנדידאַטור.

גרויסער פּראָטעסט־מיטינג אין לאָנדאָנער ווייטשעפּעל

לאָנדאָן, 28 אָקט. (יטא) אין איינעם פֿון די גרעסטע טעאַטערן אין לאָנדאָנער ווייטשעפּעל איז נעכטען פֿאָרגעקומען אַ מאַסען־מיטינג אונטער׳ן פֿאָר־זיץ פֿון נחום סעקאָלאָוו. גערעדט האָבען נחום סאָקאָלאָוו, ד״ר ווייצמאַן און בראָדעצקי.

עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ שאַרפֿע פּראָטעסט־רעזאָלוציע.

אָפּגעשטעלט די עמיגראַציע קיין בראַזיליע צוליב דער רעוואָלוציע

פּאַריז, 28 אָקט. (יט״א) צוליב דעם, וואָס אין בראַזיליען איז איצט אויסגעבראָכען אַ רעוואָלוציע און די לאַגע איז נישט קלאָר, האָט די בראַזיל־יאַנישע רעגירונג אַרויסגעשיקט אַ פֿעראָרדנונג צו אַלע בראַזילישע קאָנסולאַטען, אַז זיי זאָלען אויף אַ צייט אָפּשטעלען דאָס אַרויסגעבען וויזעס קיין בראַזיליען.

קוואַפּינסקי פֿער׳משפּט צו 1 יאָהר פֿעסטונג

סאָסנאָוויץ (טעל.) דער פּ.פּ.ס.׳שער טוער יאַן קוואַפּינסקי איז דורכ׳ן געריכט פֿעראורטיילט געוואָרען צו I יאָהר פֿעסטונג. די פֿערטיידיגונג גיט אָן אַ אַפּעלאַציע.

טיף געריהרט צוליב׳ן אונערוואַרטעטען טויט פֿון אונזער לאַנגיעהריגען מיטגליד

נ״ע

חיים לייב בערקענוואַלד

דריקען מיר אויס דער פֿאַמיליע אונזער אויפֿריכטיגסטען מיטגעפֿיהל.

די פֿערוואַלטונג פֿון צעך און פֿעראיין
פֿון יובעליר, זייגערמאַכער און גראַווירער.

▶ וויכטיג פֿאַר דער יוד. בעפֿעלקערונג ◀

פֿון דרום׳דיגען טייל פֿון אונזער שטאָט (שייבלערס ראַיאָן) וואו עס האָט זיך געעפֿענט אַנ׳אָפּטיילונג

קאַצענעלזאָנ׳ס גן־ילדים

(פּרעבעל אַנשטאַלט) און אַ מאָדערנער 7־קלאַסיגער שול מיט אַ רעגירונגס־פּראַג, וואָס נעמט אויך אַריין אַ גרויסער מאָס העברעאישע לימודים און רעליגיע. — קינדער (פֿון 4 יאָהר אין פּרעבעל־שולע און פֿון 6 יאָהר אין שולע) ווערען איינגעשריבען יעדען טאָג פֿון 10—1 פֿאַרם. אין דער קאַנצעלאַריע פֿון דער שולע

קילינסקיעגאָ 120

Kilińskiego 120

Kilińskiego 120

קרן־קימת גרייט צו אַ ענטפֿער אויף סימפּסאָנ׳ס בעריכט

ד״ר ווייצמאַן צו די מיטאַרבייטער פֿון קרן־קימת

ועד הלאומי פּראָקלאַמירט אַ פֿאָלקס־פֿערזאַמלונג פֿאַר׳ן קרן־קימת אַלס פּראָטעסט געגען סימפּסאָנ׳ס בעריכט

ירושלים. (יטא) אין חיפה איז פֿאָרגעקומען דער פּראָצעס פֿון קאָמו־ניסט אַנשעל לאַנדוי, ביי וועלכען מען האָט געפֿינען 6000 קאָמוניסטישע פּראָ־קלאַמאַציעס אין פֿערשידענע שפּראַכען. דער אַנגעקלאָגטער האָט ערקלערט, אַז די פּראָקלאַמאַציעס זענען איהם אונטערגע־וואָרפֿען געוואָרען דורך דער פּאָליציי. לאַנדוי איז פֿער׳משפּט געוואָרען אויף 9 חדשים תּפֿיסה און דעפּאָרטאַציע.

ירושלים. (יטא) דאָס דירעקטאָ־ריום פֿון יודישען נאַציאָנאַל־פֿאָנד גרייט צו אַנ׳ענטפֿער אויף סימפּסאָנ׳ס בע־ריכט. ד״ר חיים ווייצמאַן האָט זיך גע־ווענדעט מיט אַנ׳אויפֿרוף צו די מיטאַר־בייטער פֿון קרן קימת לישראל, אין וועלכען עס ווערט צווי. אַנד. געזאָגט: „איך בין איבערצייגט, אַז די לאַגע פֿון פֿאַקטען וועט זיך אַרויסזאָגען לטובֿת אונז. אויב מיר וועלען זיין פֿאַרגעברייט אויסצונוצען אַלע געלעגענהייטען צו ערווערבען באָדען אין ארץ־ישראל. איך פֿאָדער אייך אויף צו בעווייזען דער וועלט, אַז דאָס יודישע פֿאָלק איז בע־וואָפֿנעט מיט דעם זעלבען מוט ווי אַנ־דערע פֿעלקער בײַם איבערווינדען די שוועריגקייטען, וואָס שטעהען אויפֿ׳ן וועג פֿון אויפֿבוי פֿון דער נאַציאָנאַלער היים. די לעצטע ענגלישע רעגירונגס־ערקלערונג איז אַנ׳אומגליקליכער דאָקו־מענט נישט אַזוי פֿיל דורכ׳ן ווערטלויט, ווי דורכ׳ן אַלגעמיינעם איינדרוק. דער גייסט פֿון דער ערקלערונג שטעהט אין ווידערשפּרוך צו ענגלאַנד׳ס טראַדיציעס און דעריבער בין איך איבערצייגט, אַז פֿריהער צי שפּעטער וועט די ערקלערונג רעווידירט ווערען אין הסכּם מיט די טראַדיציעס. דער ערד־קויף איז נישט אינגאַנצען פֿערבאָטען געוואָרען. ערד־טראַנזאַקציעס וועלען זיין ערלויבט מיטן הסכּם פֿון דער קאָמיסיע פֿאַר ערד־ענטוויקלונג. אַ בעדייטענדער טייל פֿון קרן־קימת־לישראל־באָדען איז נאָך נישט בעצאָהלט. אויך די מעליאָראַציעס פֿאָ־דערען בעדייטענדע געלט־מיטלען. דער ווייטערסטער שריט איז צו רעאַליזירען אונזערע ביז־איצטיגע פּראָוויזאָרישע באָדען־קניות.

* * *

ירושלים. (יטא) דער ועד הלאומי האָט פּראָקלאַמירט אַנ׳אויפֿרוף צום יודישען פֿאָלק אויף דער גאַנצער וועלט אַלס ענטפֿער אויף דעם אָנגריף אויף דעם יודישען נאַציאָנאַל־פֿאָנד אין סימ־פּסאָנ׳ס בעריכט. אין אויפֿרוף ווערט געזאָגט: „דער ועד לאומי פֿאָדערט אויף די יודישע עפֿענטליכקייט צו גע־בען אַ קאָנקרעטען ענטפֿער אויף דעם אָנגריף אויף די ווערטפֿולסטע און פּאָ־פּולערסטע אינסטיטוציע פֿון אונזער פֿאָלק. דאָס אויסלייזען די ערד פֿון אונזערע אָבות שטיצט זיך אויף יסודות פֿון גערעכטיגקייט און יושר. דער קרן־קימת איז בעדאַפֿט דורך אונזערע בעסטע פֿעדים מיט די הערצער פֿון די יודישע מאַסען אויף דער גאַנצער וועלט. דער ועד הלאומי רופֿט דאָס יודישע פֿאָלק אין ארץ־ישראל און אין גלות צו געבען אַנ׳אויסדרוק פֿון ענגען צוזאַ־מענבונד מיט׳ן אינסטרומענט פֿון אונ־זער ערד־אויסלייז דורך אַ מאַסען־קאַמ־פּיין לטובֿת דעם יודישען נאַציאָנאַל־פֿאָנד אין טאָג פֿון 2. נאָוועמבער. זאָל יעדער יוד אין דעם טאָג פֿערדאָפּלען זיין שפּענדע פֿאַר׳ן קרן־קימת און אַזוי אַרום בעווייזען, אַז ארץ־ישראל איז דאָס איינציגע אייגענטום פֿון פֿאָלק ישראל".

—o0o—

ווידער געפּסלט אַרייה וואַהל-ליסטעס

ווייטערע בלוטיגע גאַסען-קאַמפּען אין ריא דע זשעניירא

ענטדעקט א פערשווערונג אין קובא

געפּסלטע ליסטעס

אָסטראָ מאַזאָוויעצק, 28. טעלעפאָניש צום „לאָדז. טאַג".)

די קרייז-וואַהל קאָמיסיע האָט בעשטעטיגט די ליסטעס פון ב.ב., אגודה, ציוניסטען, פּועלי ציון און „צענטראַלעוו".

געפּסל'ט זענען געוואָרען א לאָקאַלע פּויערים-ליסטע, די ליסטעס פון „בונד", קאָמוניסטען און ווייס רוסען.

פּ י ז ע ן, 28. טעל. צום „לאָדזער טאַגעבלאַט".)

דער געוו. רעפּוטאַט פון „פּיאַסט" און איצטיגער קאַנדידאַט פון „צענטראָלעוו" צום סעגאַט פּראָטשטשעק איז ארעסטירט געוואָרען.

בּ ו ד ג אָ ש ט ש, 28. (טעל. צום „לאָדזער טאַגעבלאַט".)

דער סטאַראָסטע האָט פערבאָטען צו פערבּן זיין צייטונגען אין די גאַסען און פערבאָט זאל זיין, וואָס די צייטונגס-אין עקספּעדיציע פלעצער. די סבה פון פערבאָט זאל זיין, וואָס די צייטונגס-פערקויפער בעגעהן מיסברויכען.

ל ע מ ב ע ר ג, 28. (טעלעפאָניש צום „לאָדז. טאַג.")

די קרייז-קאָמיסיע פון דער שטאָט לעמבערג האָט בעשטעטיגט אַלע ליסטעס א חוץ די ליסטע פון דער רעפּובּליקאַנישער פּאַרטיי.

לובלין, 28. (טעל. צום „לאָדז. טאַג.")

די קרייז-קאָמיסיע און קראַסנאַסטאַוו האָט בעשטעטיגט די ליסטעס פון: ב.ב. בונד, אוקראַינישע פּאַרטיי פּראַצא, ציוניסטען, אגודה און צענטראָלעוו. די צענטראָלעוו ליסטע איז נישט אָנגענומען און דער מלוכה-ליסטע נומער 22. געפּסל'ט זענען געוואָרען לאָקאַלע קאָמוניסטישע ליסטעס און פון די אוקראַינישע פּויערים.

ק א ט א װ י ץ, (טעל. צום „לאָדזער טאַגעבלאַט".)

די וואַהל קאָמיסיע און משעשין האָט בעשטעטיגט די ליסטעס פון ב.ב., דײַטשען בלאָק די ליסטעס פון די גאַליציאַנער ציוניסטען, פון קאַטוילישען בלאָק און פון סאָציאַליסטישען בלאָק. די קאָמוניסטישע ליסטע און די ליסטע פון פ.פ.ס. לעוויצע זענען געפּסל'ט געוואָרען.

ק ר א ק א, 28. (ווופּ)

די קרייז-וואַהל קאָמיסיע פון דער שטאָט קראָקא האָט בעשטעטיגט אַלע ליסטעס, וואָס זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען צום סיים מיט'ן אויסנאַהם פון דער ליסטע 18 („אגודה").

נייע אונרוהען אין בראַזיליען

ל אָ נ ד אָ ן, 28 (ספּעצ.) רייטער מעלדעט, אַז היינט איז אין ריאָ דע זשענייראָ ווידערמאָל געקומען צו גרויסע אונרוהען. אין דער פריה האָבען די עלעמענטען וואָס זענען פיינדליך געשטימט צו דער איצטיגער רעגירונג איינגעאָרדענט דעמאָנסטראַציעס אויף די הויפּט-גאַסען דעמאָלירענדיג די געוועלבער. אין שטאָט איז ענשטאַנען א פּאַניק. שטאַרקע פּאָליציי-אָפּטיילונגען האָבען זיך בעמיהט די דעמאָנסטראַנטען פונאַנדערצוטרייבען. עס האָט זיך צעבּרענט א קאַמף, בעת וועלכען עס זענען געפאַלען 40 פּערזאָן און פיל זענען פערוואונדעט געוואָרען. אין דער שטאָט איז ערקלערט געוואָרען קריגס-צושטאַנד. די געשעפטען ווערען פערמאַכט 5 נאָכמיטאָג.

אויסגעבראָכען אַ רעוואָלוציע אויף דער אינזעל פאָרמאָזא

ט אָ ק י א, 28 (ספּעציעל) אויפ'ן צפון-מערב טייל פון דער אינזעל פאָרמאָזא איז אויסגעבראָכען אַ רעוואָלוציע. דאָס יאַפּאַנישע קריגס-מיניסטעריום האָט אַרויסגעשיקט מיליטער און עראָפּלאַנען צו דערשטיקען די רעוואָלוציע.

די רעוואָלוציאָנערען האָבען פערנומען די שטאָט האָרי. עס איז פערהאַן אַ מורא. אַז די אויפשטענדיגע האָבען אויסגעהרג'עט דעם גאַרניזאָן.

אין דער שטאָט מושא, וואָס איז אַ וויכטיגער אייזענבאַהן-פּונקט, האָבען די אויפשטענדיגע אויסגעהרג'עט 300 יאַפּאַנישע משפּחות.

די סבה פון אויפשטאַנד איז נאָכנישט געננוי בעוואוסט. מען נעמט אָן, אַז די פּויערים האָבען זיך צובונטעוועט צוליב דעם וואָס די יאַפּאַנישע רעגירונג פּלאַנעוועט אויסצובויען אויף דעם אינזעל פאָרמאָזא אַ גרויסע עלעקטראָוניע.

ענטדעקט א פערשווערונג אין קובא

פּ אַ ר י ז, 28 (טו) לויט אַ ראַדיאָ-דעפּעשע פון האַוואַנאַ האָט די רעגירונג פון קובאַ ענטדעקט אַ פערשווערונג. מעהרערע רעוואָלוציאָנערען, צווישען זיי פיל סטודענטען, זענען אַרעסטירט געוואָרען. דער פּלאַן פון דער איבערקעהרעניש איז שוין געווען אויסגעאַרבייט אין אַלע איינצעלהייטען און האָט געזאָלט דורכגעפיהרט ווערען נאָך פאַר די וואַהלען.

פּלאַקאַטען מיט קאַנדידאַטען-ליסטעס

וו אַ ר ש אָ, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

דער הויפּט-וואַהל קאָמיסאַר ריכטער יעזשוויצקי האָט פעראָרדענט, אַז אין גאַנץ פּוילען זאָלען קומענדיגע וואָך אויסגעהאָנגען ווערען פּלאַקאַטען, אין וועלכע עס זאָלען זיין אָנגעגעבען די בעשטעטיגטע קאַנדידאַטען ליסטעס און די בעשטעטיגטע מלוכה-ליסטעס.

פערפלייצונגען אין אונגאַרן און דייטשלאַנד

ב ו ד אַ פּ ע ש ט, 28 (ספּעצ.) פון גאַנץ אונגאַרן קומען אָן ידיעות וועגען גרויסע שלאַקס-רעגענס און פערפלייצונגען.

ב ר ע ס ל ױ, 28 (ספּעצ.) די אָדער איז אַרויס פון די ברעגעס. פיל ערטער פון איבערשלעזיען שטעהן אונטערן וואַסער.

90 קרבנות פון דער פערפלייצונג אין טערקיי

ס מ י ר נ אָ, 28 (ספּעצ.) בעת די עהערנעכטיגע גרויסע שלאַגס-רעגענס און פערפלייצונגען זענען דערטרונגען געוואָרען 90 פּערזאָן. דער שאָדען פון דער פערפלייצונג בעטרעפט 100 מיליאָן טערקישע פונטען.

אַרטיסטען פון „קווי פּראָ קוואָ" פערוואונדעט בעת א אויטא-קאַטאַסטראָפע

וו אַ ר ש אַ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די אַרטיסטען פון קווי פּראָ קוואָ" בוקאָווסקי און דימשא זענען היינט פערוואונדעט געוואָרען בעת אַ אויטאָ-קאַטאַסטראָפע, פאָהרענדיג מיט'ן אויטא פון רעדאַקטאָר פון „7 טעג", האָט זיך דער אויטא אָנגעקלאַפּט אין באַריער פון דער פּאָניאַטאָווסקי-בריק און ביידע אַרטיסטען זענען פערוואונדעט געוואָרען.

גראָד איז דורכגעפאָהרען די אַרטיסטין פּאָגאָזשעלסקאַ מיט איהר אויטאָ און זי האָט געהאָלפען איבערפיהרען די פערוואונדעטע.

וועגען שלום מיט די אַראַבער און וועגען דער ענגלישער אָריענטאַציע

נעכטיגער רעפערעט פון וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי אין „פילהאַרמאָניע"

בײַ א פּיל געפּאַקטען זאַל איז יעלעסמען פּאָרגעקומען אין „פילהאַרמאָניע" די צווייטע פּאָרלעזונג פון וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי א.ד.ט. „אַראַבער, ענגלענדער און יודען". די דאָזיגע טעמע איז איינגענטליך אָנגעגעבען געוואָרען אויף די אַפישען אַלס ערשטער רעפעראַט, אָבער ווי ה' זשאַבאָטינסקי האָט יעלכמען ערקלערט בײַם אָנהויב רעפעראַט, אַז דער אינהאַלט פון ערשטען רעפעראַט ענטשפּראַכען גאָר די טעמע „מיט וואָס האָבען מיר זיך פערזינדיגט און וואָס דאַרפען מיר ווייטער טון".

דער נעכטיגער רעפעראַט איז געווען הן לויט זיין פאָרם, הן לויט זיין אינהאַלט גרונדזעצליך אַנדערש פון אַלע ביז-אַהעריגע זשאַבאָטינסקישע רעפעראַטען. זשאַבאָטינסקי האָט דאָ אַרויסגעוויזען נישט נאָר זיין נאַטירליכע אָראַטאָרישע קראַפט, זיין פּאַטאָס. מיר האָבען געזעהן זשאַבאָטינסקי'ן אין אַ גאַנץ אַנדער ליכט. זשאַבאָטינסקי אַלס גלענצענדער פּאָפּולאַריזאַטאָר פון טיפע פּסיכאָלאָגישע און פילאָזאָפישע פערטראַכטונגען. עס מערקט זיך בײַ זשאַבאָטינסקי'ן א געוואַלדיגע ענדערונג. ער איז געוואָרען טיפער. אויך און דער אײַנלייטונג, האָט דער פיהרער פון די רעוויזיאָניסטען נישט נעגעגט אָפּזאָגען זיך פון קריטיקירען די ביז-אַהעריגע ציוניסטישע לייטונג, האָט ער אָבער ווייטער זיך געווידמעט אויסשליסליך די פּראָבלעמען און צושטאַנדען, וואָס פּליטען אַרויס פון דער בעציהונג פון יודישען פאָלק און אונצייגען מאָמענט לגבי די אַראַבער און די ענגלענדער.

דער רעדנער האָט געגעבען אַ וואונדערבאַרען, אַלזייטיגען אַנאַליז פון דער פּסיכאָלאָגיע, עקאָנאָמישע לאַגע און פּערספּעקטיווען פון די דריי פעלקער: יודען, ראַבער און ענגלענדער.

דער דאָזיגער אַנאַליז איז געווען געשטיצט סיי אויף פערזענליכע ערפאַהרונגען, סיי אויף א לאַנג-יעהריגען שטודיום באַזירט אויף אַן אַלזייטיגער און טיפער ערודיציע.

דער נעכטיגער רעפעראַט האָט אויך זעהר פיל געוואונען דערמיט, וואָס ער האָט זיך נישט פערנומען מיט פּאַראַליסם. זאַגונגען וועגען דער צוקונפט. עס איז געווען אַ טיפער, אַלזייטיגער אַנאַליז. ווייטער וועט אַליין די צוקונפט בעווייזען.

ה' זשאַבאָטינסקי האָט קודם-כל אָפּגעשטעלט זיך אויף דעם אינצייגען צושטאַנד פון יודישען פאָלק. ער האָט דערבײַ פעסטגעשטעלט, אַז מיר יודען לעבען איצט איבער א דעפּרעסיע, וועלכע האָט נישט צו זיך קיין גלייכען אין די לעצטע יאַהרען. דער אַנטיסעמיטיזם איז געוואַלדיג אויסגעוואַקסען און כמעט אַלע לענדער. נישט נאָר אין דײַטשלאַנד, וואו די היטלעראָווצעס האָבען אָפּגעהאַלטען אַזאַ זיג, נאָר אויך אין פראַנקרייך זעהט מען שוין סימפּטאָמען פון אַנטיסעמיטיזם. אין ענגלאַנד און אין אַמעריקאַ איז דער אַנטיסעמיטיזם גאָר שטאַרק. פון דער צווייטער זייט אָבער זענען די יודישע אײַנפּלוסען אין דער וועלט בעדייטענד אויסגעוואַקסען אין די לעצטע יאָהרען. און ווען מען זאָל מאָבּיליזירען די יודישע אײַנפּלוסען קענען זיי ווערען א וויכטיגער פאַקטאָר בײַם רעגולירען אונזער גורל. דער ציוניזם האָט געהאַט א געוואַלדיגע ווירקונג אויף די וועלט-פּאָליטיק. דערמיט האָט די יודען-פראַגע כמעט ווי אויפגעהערט צו עקזיסטירען. מ'האָט זיך געזאָגט, אַז דאָס יודען-פּראָבלעם איז געווינסערמאַסען געלעזט דורך ארץ-ישראל. צוליב ענגלאַנד'ס לעצטע דעקלאַראַציע, וועט דאָס געווינסען בײַ דער וועלט, אַז זי איז עפּעס שולדיג די יודען צוריק דערוואַכען, און דאָס יודישע פּראָבלעם וועט פון דאָסניי אויפגעשטעלט ווערען אין דער גאַנצער שאַרף. דערצו איז אָבער נויטיג די מאָבּיליזאַציע פון אַלע יודישע אײַנפּלוסען.

רעדענדיג וועגען די אַראַבער, האָט זשאַבאָטינסקי ערקלערט, אַז וועגען שלום צווישען יודען און אַראַבער קען איצט קיין רעד נישט זיין, אַזוי ווי עס קען נישט זיין קיינמאָל קיין שלום צווישען אַ קאָלאָניזאַטאָר און דעם איינגעבוירענעם. אַלע פּרובען פון „ברית שלום" וועלען צו גאָרנישט דערפיהרען. דערבײַ האָט דער רעדנער אונטערגעשטראָכען, אַז די געגענזאַצען צווישען יודען און אַראַבער זענען בעזונדער'ס שאַרף פערהאַן צווישען די אַרבייטענדיגע שיכטען, ווייל דער אַראַבישער עפענדי איז גאָרנישט פּראָוואָצירט און אַפּשטעלען די יודישע עמיגראַציע און קאָלאָניזאַציע א דאַנק וואָס זיין ערד, וואָס איז זיין איינציג פערמעגען, איז ווערט געוואָרען הונדערט מאָל אַזוי פיל. די געגענזאַצען זענען דווקא פערהאַן צווישען אַראַבישען אַרבייטער און פּויער און יודישען. און די דאָזיגע אונטערשיידען וועלען נישט פערשווינדען, כל זמן עס וועט נישט זיין קיין יודישע מעהרהייט.

וועגען ענגלאַנד האָט ה' זשאַבאָטינסקי געזאָגט אונטערטהאַלבען שעה. דער גרונד-געדאַנק זיינער איז בעשטאַנען דערין, אַז עס מערקען זיך איצטער סימפּטאָמען פון ענגלאַנד'ס מידקייט. זי האָט פערלוירען איהר אימפּעריאַליסטישען שוואונג.

ענגלאַנד האָט שוין זייט 11 יאָהר אַן אַרמעע פון העכער א מיליאָן אַרבייטסלאָזע, און די רעגירונג מאַכט אַפילו נישט קיין פּרוב זיי צו קאָלאָניזירען און איהרע אונגעהייערע טעריטאָריען. די אַרבייטסלאָזע בעטראַכטען עס בכלל נישט פאַר קיין אונגליק, ווייל זיי בעגנוגענען זיך מיט דער מלוכה-אונטערשטיצונג.

אויף די השערה וועגען דער מוגליכקייט פון ענגלישען פאָלק זאָל זיך אַרויסווייזען פאַר בערעכטיגט, וואָלט דאַן געמוזט ווערען אַקטועל די פראַגע צו רעווידירען די ביז איצטיגע ענגלישע אָריענטאַציע.

אויף די פערהעלטנישען און ארץ-ישראל זאָלען זיך געשטאַלטען לויט די עצות פון ה' סימפּסאָן און לאָרד פּאַספילד'ס „ווייס בוך", ברויכען מיר נישט דווקא ענגלאַנד די זעלביגע „חסידים" קענען מיר האָבען אויך פון די אַראַבער. יודיש קאַפּיטאַל זאָל שטראָמען קיין פּאַלעסטינא צום וואויל פון די אַראַבער, דערויף וועלען זיי אויך מסכים זיין.

עס איז א טעות צו מיינען, אַז ווען ענגלאַנד וועט אַרויס פון ארץ ישראל, וועט די לאַגע פון יודישען ישוב זיין א שווערע, א געפעהרליכע, פערקעהרט, די יודען וואָלטען אפשר בײַ די אַראַבער געקענט מעהר דערגרייכען, ווי בײַ דער איצטיגער ענגלישער רעגירונג.

דער דאָזיגער רעפעראַט, וועלכער איז געווען זעהר בעלעהרענד און אינהאַלטס רייך, פאָרדערט א ברייטערע בעשפּרעכונג.

אויספיהרליך אין קומענדיגען נומער.

דער רושם פון מוסאָליני'ס רעדע אין פראַנקרייך

פּ אַ ר י ז, 28. (טו.)

מוסאָליני'ס עהערנעכטיגע רעדע האָט געפונען א לעבעדיגען אָפּקלאַנג אין דער פראַנצויזישער פּרעסע.

פּערטינאַ און „עכאָ דע פּאַרי" קומט צום אויספיהר, אַז איטאַליען פיהלט זיך היינט געגוג שטאַרק און דערויפער ווייזט זי אַרויס איהר „דראַנג צום מזרח". צווישען איטאַליען און פראַנקרייך עפענט זיך א תהום, וועלכען די דיפּלאָמאַטיע וועט אַזוי לייכט נישט קענען אַריבערשפּרינגען.

„גוועררע" בעטראַכט מוסאָליני'ס רעדע אַלס געפעהרליכער ווי די פון פּלאַנען און לוואַרנאַ.

„ערע נאָוועלע" בעמערקט אויף טוסאָליני מיינט נאָר א רעוויזיע פון די טראַקטאַטען קען בעפעסטיגען דעם שלום מעג מען איהם שטאַטען גראָד פערקעהרט, דאָס וואָלט געהייסען אַן עק מיט'ן שלום.

אַרעסטירט יוגענדליכע קאָמוניסטען

וו אַ ר ש אָ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די פּאָליציי האָט היינט אַרעסטירט פיל יוגענדליכע קאָמוניסטען.

Dr.
Henryk Kryszek
צוריקגעקעהרט.

סטאַרשי פעלדשער
J. Bornstein
צעגיעלניאַנא 51, טעל. 201-25.
מיט לאַנג-יעהריגער שפּיטאַל און פּריוואַט פּראַקטיק
נעמט אָן טעגליך.

Dr. med.
G. Gersztajn
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
Traugutta 12 (טראַוגוטאַ)
Telefon 175-10
נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אָוונד.

וויענער אָרטאָפּעדישע פּראַצאָווניע
— אונטער אויפזיכט פון א דאָקטאָר ספּעציאַליסט —
מאַכט לויט גיפּס-מאָדעלען וועקלאָדקעס געגען פּלאַט פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַטען א. ז. וו. גדאַנסקאַ 28, וו. 1. פון 5–7 אָוונד

Zakład Freblowski
(z ogródkiem)
דער ערשטער העברעאיש-פּוילישער
גן-ילדים
ביי דער שולע און גימנאַזיום
פון י. קאַצענעלזאָן
ס'ווערען אָנגענומען קינדער אין דער פאַרמיטאָג און נאָכמיטאָג-גרופּע אין עלטער פון 4–6 יאָהר.
מיט אָנמעלדונגען אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום צעגעלניאַנאַ 28.

Dr. Med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר אין וועגערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע
פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93, נעמט אָן פון 8–11 פריה און 5—9 אָוונד. זונטאָג פון 9–1 מיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאַנא 25
טעלעפאָן 126-87
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַלע-אַרט אַנאַליזע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2, און פון 6–9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

פערטיידיגונג.

איך בעט איבער דעם ראַבינאַט און די עופות-שוחטים פאַר אומפאָרזיכטיגקייט און בעליידיגונג, און איך נעם אויף מיר עס זאָל מעהר אַזעלכעס נישט פאָרקומען און וואַרף מיך אונטער צו האַלטען די בעשלוסען פון ראַבינאַט, אויך מקיים זיין וואָס פאַר א קנס זיי וועלען מיר אַרויסגעבען.

מיט אַכטונג
משה מענדיל בושיסקי.

נעכטען אין אָוונד אויף זשאַבאָטינסקי'ס רעפעראַט אין פילהאַרמאָניע איז פערלוירען געוואָרען אַ לעדערנער טייסטער מיט אַ מאָנאָגראַם מ. ס. אינ'ם טייסטער האָבען זיך געפונען וועקסלען זשירירט דורך א. זילבערשאַץ און דאָקומענטען, וועלכע האָבען פאַר קיינעם קיין ווערט נישט. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען צו זילבערשאַץ אויף ציגעל-גאַס № 55

Dr. Niewiażski
ספּעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8.10 3–1 9–5

לעזט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאַגעבלאַט"

לאָדזשער טאַגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוועגד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערן נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

...אָך, וואָס דאַרף דערמאַנט ווערן.

דאָס פּוילישע פאָלק פייערט איצט דעם 25-יעהריגען יובילעאום פון דעם ...ט, וואָס דער פּוילישער גייסט האָט מיט 25 יאָהר צוריק אונטערגענומען ...ן דער צוואַנג-אַסימילאַציע פון די רוסישע אָקופּאַנטען. —

אַ קליינע גרופּע יוגענדליכע פון די שולען אין געזו. קאָנגרעס-פּוילען האָט ...ן געוואָרפן די למודים אין בויקאָטירט די רוסיפיקאַטאָרישע שול אין פּוילען ...פּוילישע שול איז געווען אונטערדריקט. די פּוילישע שפּראַך האָט מען גע-...ט לערנען בעהאַלטענערהייט אין די קעלערס און אויף די ביידעם, און האָט ...ין ווער בעקומען אַ קאָנצעסיע אויף אַ שול מיט דער פּוילישער לאַנד שפּראַך, ...ט זי נישט געהאַט קיין שום רעכט אַזוי איז געווען אויסגעשטעלט אויף פער-...ענע שיקאַנעס פון דער צאַרישער שול-מאַכט. אין אָט אין אַזאַ מאָמענט איז ...יף דער געהיימע פערזאַמלונג פון דער פּוילישער רעוואָלוציאָנערער יוגענד ...נומען געוואָרען דער בעשלוס צו שטעלען אַ שטאַרקען ווידערשטאַנד דער ...נג-אַסימילאַציע. דער קאַמף איז געווען אַ העלדישער און אָהן שום אויסזיכ-...ן אויף ערפאָלג. אָבער ווער האָט דען דעמאָלט געריכט וועגען פּראַקטישען ...פאָלג די יוגענד איז געווען בעזעלט מיט דעם הייליגען פלאַטער פון רעוואָ-...יאָנער-נאַציאָנאַלען גייסט און זיך געוואָרפען אין קאַמף-פייער פאַר דער ...יגענער קולטור, פאַר דער אייגענער שול.

אין 25 יאָהר איז אַוועק פון יענער צייט. די, וואָס זענען דעמאָלט יונג ...וועזן, זענען שוין איצט גאַנץ בעיאָהרטע מענשען, און פיל פון זיי שפּילען ...יצט אַ גרויסע ראָל אינ'ם פּוילישען פּאָליטישען לעבען. די דאָזיגע מענשען האָ-...ען געהאַט די זכיה צו דערלעבען און זעהן, ווי זייער קאַמף, וואָס איז אין ...אָנהויב אַזוי אויסגעלאַכט און געטאַדעלט געוואָרען. פון פיל פּוילישע „פּאַטריאָ-...טן", האָט געבראַכט די שענסטע פּירות, און די פּוילישע שול איז געוואָרען ...י מלוכה-שול.

אָבער אין משך פון די 25 יאָהר האָבען פיל פון די דאָזיגע איידעלע ...ון העלדישע קעמפער פערגעסען זעהר פיל פון זייערע אידעאַלען. און קודם-כל ...אָס, אַז די שול טאָר נישט זיין פאַר קיין שום טייל פון דער בעפעלקערונג ...אַ'אויפגעצוואונגענע, און טאָר נישט טראָגען דעם כאַראַקטער פון אַ צוואַנג-...אַסימילאַטאָרישע נעסט.

די אַמאָליגע קעמפער פאַר דער פרייער שול אויף דער מוטער-שפּראַך ...עגען זיך איצט נישט זעהען, ווי די פּוילישע שול אַליין האָט איצט איבער-...נומען די ראָל פון דער צוואַנגס-אַסימילאַציע פאַר יודישע קינדער. יודישע ...לען ווערען ווייניג קאָנצעסיאָנירט, און די, וואָס האָבען שוין יאָ קאָנצעסיעס, ...קומען נישט קיין איין גראָשען פון די מלוכה'שע בילדונגס-פאָנדען, און האָ-...ן אויסצושטעהן פערשידענע שיקאַנעס.

צום 25-יעהריגען יובילעאום פון דעם עקשנות'דיגען קאַמף געגען דער ...סיפיקאַטאָרישער צוואַנגס-אַסימילאַציע אין פּוילען איז טאַקי כדאי צו דער-...אָנען די דאָזיגע ווערטער, און זאָלען די אַמאָליגע קעמפער פאַר דער פריי-...ייטליכער, אונגעצוואונגענער שול אין פּוילען אַ קלער טון. צי עס איז נישט ...י העכסטע צייט אין דעם פּרט אַריינצובריינגען אַנ'ענדערונג.

—פּס.

יודישע קעפּ אונטער ענגלישער קרוין אין אינדיען

דריי יודען האָבען געשפּילט די הויפּט-ראָלע אין די בעציהונגען צווישען ענגלאַנד און אינדיען. – די יודישע לאָרדען-דיזראַעלי, מאָנטאַגיו און רעדינג, וואָס האָבען געהערשט איבער אינדיען. – לאָרד מאָנטאַגיו'ס טאָג-בוך, וועלכער איז איצט פאַרעפענטליכט געוואָרען

רעוואָלוציעס, אויפשטאַנדען געגען פרעמדע אונטערדריקער, זענען קיין נייעס נישט די גאַנצע וועלט-געשיכטע איז פון די הערשענדע פעלקער און אונטערדריקטע פעלקער, וועלכע ווילען אַראָפּוואַרפען פון זיך דעם יאָך פון זייערע הערשער.

און אַלע רעוואָלוציעס בענוצען אָבער די אונטערדריקטע פעלקער די זעלבע כלי זיין, וואָס עס בענוצען זייערע בעהערשער. די פאָהן פון פרייהייט ווערט געהויבען צוזאַמען מיט דער שווערד. עס איז דאָ אַ רעוואָלוציאָנערע אַרמעע, פונקט אַזוי ווי אַ רעגירונגס-אַרמעע. דער רעוואָלוציאָנער איז אַ העלד, ווען ער זיגט, און אַ פאַררעטער — אויב ער פאַלט.

די אינדישע רעוואָלוציע איז די פרידליכסטע, וואָס מען האָט ווען עס איז געזעהן. מאַהאַטמאַ גאַנדי, דער פיהרער פון דער רעוואָלוציע, איז נישט קיין גענעראַל, נאָר אַ שטילער, טיף-גלויביגער מענש, אַזוי ווי טאָלסטאָי, פּרעדיגט ער צווישען זיינע אָנהענגער די מאָראַל פון „אָהן ווידערשטאַנד" ער הייסט נישט בענוצען געגען דער ענגלישער הערשאַפט קיין געוואַלט-טאַטען, נאָר אָפּזאָגען זיך פון צו פאָלגען זי, נישט קויפען קיין ענגלישע סחורות, נישט טראָגען קיין ענגלישע קליידער, נישט דינען אין קיין ענגלישע אַמטען, נישט אָנערקענען דאָס רעכט פון ענגלאַנד צו רעגירען איבער אינדיען..

און מיט אַזעלכע מיטלען האָפט ער צו בעזיגען ענגלאַנד.

די פּאַסירונגען אין אינדיען זענען דעריבער אויסגעהויער וויכטיג פאַר יעדען פּראָגרעסיווען מענשען, ווייל דאָרט שטעהט אַ גרויס אומבעוואַפענט פאָלק.

פאַר יודען האָט די סיטואַציע אין אינדיען אַ בעזונדער אינטערעס, ווייל די וויכטיגסטע פּאָליטישע מאָמענטען פון אינדיען פאַר די לעצטע 50 יאָהר זענען ענג פאַרבונדען מיט די נעמען פון דריי יודישע שטאַאַטס-לייט פון ענגלאַנד, און עס זענען געווען קלאַנגען, אַז עס האַלט דערביי, אַז אַ פערטער יודישער שטאַטסמאַן, סיר הערבערט סעמיועל, זאָל געשיקט ווערען קיין ענגלאַנד אַלס שני למלך.

אין יאָהר 1857 האָט אינדיען רעוואָלטירט געגען ענגלאַנד און געזוכט אַראָפּצוּוואַרפען פון זיך די הערשאַפט פון דער „איסט אינדיע" קאָמפּאַני, אַן ענגלישע קאָרפּאָראַציע, וועלכע איז געווען די פאַקטישע הערשערין איבער אינדיען און האָט אין משך פון הונדערט יאָהר, מיט דער הילף פון דער קאָלאָניאַלער אַרמעע, עקספּלואַטירט אינדיען און געמאַכט פון איהר אַ שקלאַף פאַר דער ענגלישער אינדוסטריע און אַ מאַרק פאַר איהרע פּראָדוקטען.

דער אויפשטאַנד איז דורך דער ענגלישער רעגירונג אונטערדריקט געוואָרען אין טייכען בלוט, אָבער די הערשאַפט איבער אינדיען איז מיט אַ יאָהר שפּעטער אַוועקגענומען געוואָרען פון דער „איסט אינדיע קאָמפּאַניע" און איז געוואָרען אַ טייל פון דער ענגלישער רעגירונגס-אַדמיניסטראַציע. אייגענטליך איז אַלין געבליבען ווי געווען, נאָר אין ענגלישען מיניסטעריען-קאַבינעט איז צוגעקומען נאָך אַ פּאָרטפעל — דער מיניסטער פאַר אינדיען.

אַלצען יאָהר איז אַזוי געווען. אינדיען האָט זיך בערוהיגט, אָבער זי האָט נאָך אַלין נישט געוואוסט, אויב זי איז אַ מיטגליד פון דער ענגלישער אימפּעריע, אָדער נאָך אַלין אַ בעזונדערע קאָלאָניע, נאָר אַנשטאַט דעם, וואָס איהר גובערנאַטאָר איז פריהער בעשטימט געוואָרען פון דער „איסט אינדיע" קאָמפּאַני, ווערט ער איצט בעשטימט פון פּרעמיער-מיניסטער.

ביז עס איז געקומען דיזראַעלי (לאָרד ביקאָנספילד), דער ערשטער יודישער פּרעמיער פון ענגלאַנד, און האָט אין יאָהר 1876 געקרוינט די קעניגין וויקטאָריאַ אַלס קעניגין פון אינדיען, צוטראָגענדיג איהר „די שענסטע פּערל אין דער קרוין פון איהר אימפּעריע". דיזראַעלי האָט פאַרשטאַנען די פּסיכאָלאָגישע ווירקונג, וואָס זיין טאַט וועט האָבען אויף אינדיען: אַ קעניגין! אַ מוטער פאַר אינדיען!

דיזראַעלי האָט זיך נישט אָפּגענאַרט. אינדישע פּרינצען זענען געקומען זיך בוקען צו איהרע פיס. זייערע אַרמעען און זייערע אוצרות האָבען זיי געשטעלט צו דינסט פון איהר טראָן. ער האָט געוואונען אינדיען פאַר ענגלאַנד.

די פאָלגע אָפּשאַצונג פון דיזראַעלי'ס פּאָליטיק האָט ענגלאַנד בעקומען ערשט אין דער לעצטער וועלט-מלחמה, ווען אינדיען'ס בלוט האָט זיך געמישט צוזאַמען מיט'ן בלוט פון ענגלאַנד'ס זיהן אויף די שלאַכט-פעלדער פון בעלגיען און פראַנקרייך און אינדיש גאָלד האָט אָנגעפילט די אוצרות פון דער ענגלישער מלוכה-קאַסע.

פאַר דער צייט פון דער מלחמה האָט ענגלאַנד אויסגעשטעלט אַ סך וועקסלען פאַר אונטערדריקטע פעלקער.

נישט בלויז די באַלפור-דעקלאַראַציע געהערט צו יענער עפּאָכע, נאָר אויך אַ פייערליכע הבטחה פאַר אינדיען, אַז זי וועט בעקומען זעלבסט-פאַרוואַלטונג, נאָר געוועהנליך מיט אַזעלכע בעוואָרענישען, וועלכע זאָלען קאָנען דערגאַנץ אויסגעטייטשט ווערען פון ענגלאַנד אויף פאַרשידענע אופנים, דאָס איז שוין אַן אַלטע ענגלישע טראַדיציע...

דער ענגלישער מיניסטער פאַר אינדיען איז אין יאָהר 1917 ווידער געווען אַ יוד — עדווין ס. מאָנטאַגיו.

מאָנטאַגיו איז געווען אַ ליבעראַל, און ער פערזענליך האָט זיכער געהאַט בדעה צו האַלטען זיין הבטחה, וואָס ער אָט געגעבען אין נאָמען פון דער ענגלישער רעגירונג.

ער איז אין עטליכע חדשים אַרום אַוועקגעפאָהרען קיין אינדיען, צו בעקענען זיך מיט דער לאַגע אויפ'ן אָרט, און נאָכדעם, ווי ער האָט דאָרט פאַרבראַכט זעקס חדשים, האָט ער זיך צוריקגעקעהרט קיין לאָנדאָן מיט אַ בעריכט פאַר דעם פּאַרלאַמענט, און וועלכען ער האָט פאָרגעשלאָגען פיל רעפאָרמען.

טייל רעפאָרמען זענען אָנגענומען געוואָרען אין ענגלישען פּאַרלאַמענט און זענען דורכגעפיהרט געוואָרען אין דער „קאָנסטיטוציע פאַר אינדיען". די דאָזיגע קאָנסטיטוציע איז אָבער זעהר ווייט פון דער פאַרשפּראָכענער זעלבסט-פאַרוואַלטונג פאַר אינדיען. די הערשאַפט איז פאַקטיש געבליבען אין די הענט פון ענגלישען וויצע-קעניג און ער האָט דאָס רעכט צו מאַכען צו נישט יעדעס געזעץ, וואָס ווערט אָנגענומען דורכ'ן אינדישען פּאַרלאַמענט.

עדווין מאָנטאַגיו איז געשטאָרבען אין יאָהר 1924 אין עלטער פון 45 יאָהר. איצט האָט זיין פרוי פאַרעפענטליכט די זכרונות פון זיין בעזוך אין אינדיען פון יענער צייט, און עס איז מערקווירדיג, מיט וואָס פאַר אַ קלאָרקייט דער יודישער מיניסטער האָט פאָראויסגעזעהן אין 1917 די פּאַסירונגען, וואָס קומען איצט פאָר אין אינדיען. אגב וואַרפט ער אַ ליכט אויף דער נאַציאָנאַל דאָמינירענדער ענגלישער אַדמיניסטראַציע. ער שרייבט:

„יעדען טאָג און יעדע שעה ווער איך איבערצייגט, אַז מיר שיקען קיין אינדיען אַ וויצע-קעניג, וואָס איז נישט דער ריכטיגער מאַן אויף דעם אָרט. מען קאָן נישט בעשולדיגען לאָרד טשעלמספאָרד (דער דעמאָלדיגער וויצע-קעניג), מען דאַרף אָבער האָבען אין זינען, אַז נישט דער בעסטע מענש איז אַ גוטער מאַטעריאַל פאַר אַזאַ אַמט.

„איך פלעג דיסקוטירען אַ פראַגע, און דאַן זיך דורכרעדען ווערען אַ זאַך — דאָס ווייסען זיי נישט. קיין פּאָליטישען חוש האָבען זיי נישט. זעהען נעבעלען צו ווערען זייערע בירגער — דאָס בעטראַכטען זיי פאַר נידריגער פון זייער ווירדע.

„איך בין טיעף צווייטאָג אין דעלהי: די פיהרער פון די הינדוס זענען נישט געקומען צו מיר, ווי צו אַ פריינד. איך האָב פיל זיי זיך דערוואוסט פיל מעהר, ווי פיל דער וויצע-קעניג האָט זיך דערוואוסט אין משך פון די 10 טעג פון זיין קאַ[illegible].

(ענדע זייט 4)

פאַרוואָס ענגלאַנד שיקט איהר קרוינפּרינץ צו די שעהנע טעכטער פון אַרגענטינא

דער קאַמף צוליב דרום-אַמעריקאַ. – פּרעזידענט הובער'ס קאָמבינאַציעס און ענגלאַנד'ס המצאות

(אַ בריף פון בראַזיליען) :–: פון י. פּרדס.

די לעצטע צייט בעקומט איהר כסדר טעלעגראַמען וועגען אויפשטאַנדען אין דרום-אַמעריקאַ.

ווען מיר בעקענען זיך מיט דער לאַגע פון יענעם טייל וועלט, פון בראַזיליען ביז מעקסיקאַ, זעהען מיר, אַז דאָרט האָבען די אויפשטאַנדען נישט צו טון מיט דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג, נאָר מיט אַ פּאָר פּאָליטיקער, וועלכע זענען אָדער בעוואוסטזיניגע משרתים פון די ענגלישער און אַמעריקאַנער רעגירונגען, אָדער — אומבעוואוסטזיניגע צוהעלפער צום קאַמף, וואָס ענגלאַנד פיהרט מיט אַמעריקאַ אויפ'ן דרום-אַמעריקאַנישען קאָנטינענט.

אַ סך יאָהרען פאַר דער מלחמה האָט ענגלאַנד געוואָרפען אַן אויג אויף דרום-אַמעריקאַ, ענגלאַנד האָט צוגעלאָזט, אַז דייטשלאַנד זאָל שיקען איהרע מיליטער-אינסטרוקטאָרען קיין בראַזיליען, אַרגענטינע, טשילי, וועלכע האָבען געלערנט מיט די דייטשע סאָלדאַטען די תורה פון מיליטער-איבונגען, און אַליין האָט ענגלאַנד אָנגעהויבען אַריינשפּריצען מיט שנעלע און זיכערע טריט אין די אויבענדערמאָנטע לענדער.

ענגלאַנד איז געגאַנגען צו פאַרכאַפּען דאָרט דעם האַנדעל און צום טייל די אינדוסטריע. זי האָט געבויט באַהנען, טראַמווייען, בעלייכטונג, געבאָרגט געלד, און ביסלעכווייז געצוואונגען, אַז די דרום-אַמעריקאַנישע רעגירונגען האָבען זיך טאַקע מיט ענגלאַנד גערעכענט, ווייל זיי האָבען דאָך געזעהן, אַז קיין שום מלוכה אינטערעסירט זיך נישט אַזוי מיט זייערע לענדער, ווי ענגלאַנד, וועלכע האָט וויסטע שטחים פאַרוואַנדעלט אין בליהענדיגע שטעט, פאַרצווייגט אַן אייזענבאַהן-נעץ א.א.וו.

פון איין זייט זענען די רעגירונגען דאַנקבאַר געווען ענגלאַנד, אָבער פון דער צווייטער זייט האָבען זיי נישט געזעהן, ווי ביסלעכווייז ווערט דרום-אַמעריקאַ אַ טייל פון ענגלאַנד. און ערשט די גרויסע מלחמה האָט געעפענט ביי די דרום-אַמעריקאַנער די אויגען, אַז זייער בעל-טובה, ענגלאַנד, מיינט נישט אַזוי די הגדה, ווי די „קניידלעך".

אויך פאַר דער מלחמה זענען דאָרט פאָרגעקומען אויפשטאַנדען. זיי האָבען אָבער געטראָגען דעם כאַראַקטער פון אינערליך-פּאָליטישע קאַמפּען יעדעס מאָל, וואָס מ'פלעגט וועהלען אַ פּרעזידענט, פלעגט דער אונצופרידענער טייל פּרובירען בעזייטיגען „יענעם" און אַליין קומען צו דער מאַכט. אַזעלכע אויפשטאַנדען האָבען אָבער קיין גרויסע בעדייטונג נישט געהאַט, און אויפ'ן פּשוט'ן בירגער האָט זיך עס בכלל נישט אָפּגערופען. היינט ווידער איז די לאַגע אַ גאַנצען אַנ'אַנדערע.

נאָך דער מלחמה, ווען אייראָפּאַ איז שוין פאַרשולדיגט געוואָרען ביז איבער'ן קאָפּ ביי צפון-אַמעריקאַ און אַ גראָשען צו באָרגען דער אַמאָליגער יחסנ'טע אייראָפּאַ איז פּשוט געווען אַ מורא, האָט אַמעריקאַ זיך אַרומגעזעהן, אַז מען מוז אָנהויבען זוכען נייע האַנדעלס-מערק. וואו דער גראָשען, וואָס מען גיט אַרויס, איז אַ זיכערער, טאָ וואו זאָל עס זיין זיכערער, ווי אין דרום-אַמעריקאַ?

און מ'האָט זיך קודם כל אָפּגעשטעלט אויף בראַזיליען.

בראַזיליען, דאָס אומגעהויער רייכע לאַנד מיט איהרע פיל נאַטור-אוצרות, מיט זיין פערציג-מיליאָניגער בעפעלקערונג, אַ לאַנד, וואָס איז אומשטאַנד אַריינצונעהמען פינף מאָל אַזויפיל איינוואוינער, מוז ווערען דער האַנדעלס-מאַרק פאַר אַמעריקאַ.

אויך אַרגענטינאַ, טשילי און די אַנדערע דרום-אַמעריקאַנישע מלוכות מוזען ווערען אָפּזאַץ-ערטער פאַר דעם אויפגעקומענעם גביר — פאַר אַמעריקאַ. אַזוי האָבען זיי דאָרט אין וואַשינגטאָנער „ווייסען הויז" בעשלאָסען. און די אַמעריקע האָט זיך אָנגעהויבען

פון דער צווייטער זייט איז ענגלאַנד אויך נישט אָפּגעשטאַנען. זי האָט אָנגעהויבען אַרויסוואַרפען איהרע סחורות אויפ'ן דרום-אַמעריקאַנער מאַרק, פאַרקויפענדיג דאָרט אויף לאַנג-טערמיניגע וועקסלען.

אַמעריקאַ האָט דאַן אָנגענומען אַן אַנדער פּאָליטיק לגבי די לענדער, מיט וועלכע ענגלאַנד האָט כסדר געהאַנדעלט און זיך נישט געלאָזט אַרויסשטויסען פון'ם זאַטעל. זי האָט אָנגעהויבען שפּילען אַ העסליכע ראָל — פּשוט אונטערגעקויפט איינציגע מלוכה-מענער, כדי זיי זאָלען זיך דערווייטערן פון ענגלאַנד און זאָלען זיך דערנעהענטערן צו איהר. געהאָלפען זיי, די פּאָליטיק-מאַכער, אַרומצופיהרען וואַהלען, געוואָרפען מיט געלד אויף רעכטס און לינקס, אַבי אַ פּנים צו טון דעם ענגלענדער. זי האָט דורך געקויפטע צייטונגען געהעצט די בעפעלקערונג געגען ענגלאַנד, וועלכע נוצט אויס די לענדער א.א.וו.

ענגלאַנד האָט אויך נישט געשוויגען. אויך איהרע געלד-קאַסעס געעפענט פאַר יענעם טייל מלוכה-מענער, וועלכע האָבען זיך געלאָזט אַנגאַזשירען פאַר ענגלאַנד און געגען אַמעריקאַ אַזוי האָט זיך די געהיימע פּאָליטיק געפיהרט ביז די לעצטע פּרעזידענטען-וואַהלען אין צפון-אַמעריקאַ.

הובער האָט געוואונען, ווייל ער האָט די גרויס-קאַפּיטאַליסטען אַ סוד איינגערוימט: מיין „פּאָליסי" (פּאָליטיק) אין דרום-אַמעריקאַ. אייראָפּאַ איז פאַראָרעמט, מ'טאָר אַ גראָשען מעהר נישט באָרגען, אָבער דאָרט, אין יענע לענדער, וועל איך זעהען דעם ענגלענדער אַרויסצושטופּען און אַליין אַריינטרעטען. אָט דאָס האָט איהם געהאָלפען בעזיגען סמיט'ן.

און אַזוי שנעל, ווי הובער איז אויסגעוועהלט געוואָרען, האָט ער געמאַכט אַ נצחון-רייזע, אַ טריאומף-רייזע קיין דרום-אַמעריקאַ אַ וואונדערבאַרע אויפנאַהמע האָט הובער געהאַט, בעת ער איז אָנגעקומען אין יענע מדינות. אָבער דער ענגלענדער האָט זיך געכאַפּט, אַז מ'נעהמט איהם בעשווינדלען און ער האָט אָפּגעטון אָט וואָס:

ווען הובער איז אָנגעקומען קיין בוענאָס-איירעס און אינ'ם „רויזען-פּאַלאַץ" האָט דער גענו. פּרעזידענט אַלוועאַר געהאַלטען די בעגריסונגס-רעדע, האָבען זיך געהערט שטימען אויף דער גאַס: „נידער מיט צפון-אַמעריקאַ, דאָס בלוט פון סאַקאָ און וואַנצעטי פאָדערט אַ משפּט!" און דער פייערליכער עפעקט איז געשטערט געוואָרען. שפּעטער האָט הובער פאַרלאָזט אַרגענטינאַ, ווערענדיג אויסגעלאַכט פון די ענגלענדער.

אויך אין בראַזיליען וואָלט ער אַזאַ סוף געהאַט, ווען נישט דער פיפיגער מאָרגאַן, דער אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין ריאָ, וועלכער האָט געגעבען הילף ביים פּרעזידענט, און מ'האָט אַרעסטירט אַ סך מענשען, אויף וועמען ס'איז נאָר געפאַלען אַ חשד, אַז זיי קאָנען אַמאָל אַ געשריי טון: „נידער מיט אַמעריקאַ" און מ'האָט זיי ערשט בעפרייט נאָכדעם, ווי הובער איז שוין געווען אָפּגעפאָהרען פון בראַזיל'ען.

פון דעמאָלט אָן האָט זיך אָפיציעל אָנגעהויבען דער קאַמף צווישען אַמעריקאַ און ענגלאַנד. קודם כל האָט הובער מיט דער הילף פון אַ הויפּט-אַקציאָנער (אַ יוד אין קאַנאַדאַ) אָנגעהויבען אָפּקויפען די אַקציעס (פאַר גאָר הויכע פּרייזען) פון דער „לייט ענד פּאַוער". אַן ענגליש-קאַנאַדישע געזעלשאַפט, וואָס האָט די קאָנצעסיע אויף טראַמווייען און בעלייכטונג אין ריאָ-דע-זשאַנעיראָ, אַרויסוואַרפענדיג אַזוי אַרום די ענגלענדער פון זייער פעסטונג. און דאַן האָט ער אינסצעניזירט דעם וואַהל-ספּעקטאַקל אין בראַזיליען, ווי אין אַרגענטינאַ ער האָט איינפאַך געוואָרפען מיט מיליאָנען, אַז „אייגענע" מענשען זאָלען קומען צום מלוכה-רודער, כדי אַזוי אַרום צו קאָנען קריגען קאָנצעסיעס און אַנדערע זאַכען, וואָס זענען פאַר אַמעריקאַ שטאַרק נויטיג. און ווען דער פּרעזידענט אין דער אַרגענטינער פּרעזידענטען האָבען אַרויסגעוויזען אַ פיינדל.-ע שטעלונג צו אַמעריקאַ, האָט מען איינפאַך דעם רעוואָלוציע-ספּעקטאַקל אַדורכגעפיהרט. און עס איז געלונגען זיי אַראָפּצוּוואַרפען פון די בענקלעך.

די בעפעלקערונג פון יענע לענדער גיט זיך אָפּ אַ קנאַפּען דין וחשבון פון דעם, וואָס עס קומט פאָר, ווייל בכלל לייגט דער עולם ווייניג אַכט אויף די: וואָס ווערען היינט פּרעזידענט און מיניסטערן אויס. זיי בענקען דאָרט נאָך אַפילו אַ הערשער פון אַ קעניגליכער פאַמיליע, פאַר וועלכע זיי וואָלטען געהאַט רעספּעקט, און דער ענגלענדער האָט דאָס פאַרשטאַנען און פאַרשטעהט דאָס אויסצונוצען

נישט לאַנג צוריק האָבען זיך אין די צייטונגען בעוויזען ידיעות, אַז דער ענגלישער קרוינפּרינץ פאָהרט קיין דרום-אַמעריקאַ און אַז ער וועט בעזוכען בראַזיליען און אַרגענטינאַ. דאַרף מען פאַרשטעהן די כונה פון אַזאַ רייזע ס'איז נישט קיין רייזע פון אַ קרוינפּרינץ, וואָס וויל זיך בעקענען מיט נייע לענדער, נאָר דאָס האָבען די גרויס-קאַפּיטאַליסטען אַ וואונק געטון, אַז מ'מוז ראַטעווען די פאַרלוירענע פּאָזיציע אין אַרגענטינאַ. און ווער קאָן נאָך די פּאָזיציע שטאַרקען, ווען נישט אַן אויסערגעוויינליכער „סאַמאַראָדנער" קרוינפּרינץ? ער אַליין אַ זוהן פונ'ם ענגלישען קעניג, קומט זיך בעקענען מיט די שעהנע טעכטער פון אַרגענטינאַ. און דאָס — רעכענען די ענגלענדער — וועט מעהר העלפען, ווי מיליאָנען פונטען אויף פּראָפּאַגאַנדע, מעהר ווי רעוואָלוציעס. קאָן אַמעריקאַ, די דעמאָקראַטישע אַמעריקאַ, אויך שיקען אַזאַ קעניגליכען גאַסט? ניין.

בכלל, דאַרף מען וויסען, אַז די אויפשטאַנדען, וואָס זענען לעצטענס פאָרגעקומען אין דרום-אַמעריקאַ, האָבען ווייניג וואָס צו טון מיט דער בעפעלקערונג גופא. דאָס איז פּשוט דער אָפּגער קאַמף צווישען אַמעריקאַ און ענגלאַנד — אַ קאַמף צו פאַרכאַפּען נייע מערק, נייע האַנדעלס-פעלדער.

די פראַנצויזישע פּרעסע קריטיקירט

פּאַריז. — די פראַנצויזישע פּרעסע ...רט נישט אויף צו אינטערעסירען ...ך מיט דער לאַגע אין פּאַלעסטינא. ...טען זענען ערשינען אַרטיקלען אין ...קלען אין „עקאָ דע פּאַרי", „פּעפּל", „...מאַטען" און אַפילו „אַקסיאָן פראַנ...סעז". און אַלע זענען איינשטימיג, אַז ...געגען די יודען איז בעגאַנגען געוואָרען אַן אומרעכט.

סטעפאַן לאַזאַן, דער רעדאַקטאָר פון „מאַטען" דערציילט די געשיכטע, ...ווי אַזוי ד"ר ווייצמאַן האָט בעת'ן קריג ...געטאָן אַ גרויסע טובה ענגלאַנד און ווי ...אַזוי מען האָט אַ דאַנק דעם דאָזיגען „גרויסען יודען" געוואָלט אָפּדאַנקען זיין ...פאָלק. עס איז געקומען די באַלפור-דעקלאַראַציע, נאָכדעם דער מאַנדאַט איבער פּאַלעסטינא, וואָס ווערט אָפּגעטיילט פון סיריען ספּעציעל צוליב דעם, אַז דאָרט זאָל געשאַפען ווערען די יודישע נאַציאָנאַלע היים".

„איצט אָבער שטעלט זיך ענגלאַנד אויף דער זייט פון איסלאַם, וועלכער זיצט אויף אַלע וועגען צו אינדיען. ישראל אָבער זיצט אויף די וועגען פון דער גאַנצער וועלט און דער עיקר אין אַמעריקאַ. די מאַניפעסטאַציעס דאָרט נעהמען אָן אַ ריזיגען פאַרנעהם, איינער פון די פיהרער פון די אַמעריקאַנער ציוניסטען האָט ערקלערט: מיר ווילען לערנען אונזערע קינדער מתפּלל צו זיין „גאָט בעשטראָף ענגלאַנד!" מאָרגען ווילען די יודען פון דער גאַנצער וועלט אָנקלאָגען ענגלאַנד אין פעלקער-בונד. גרויסע טעג קומען.

צוויי יאָהר טורמע פאַר פייניגען יוד. אַרבייטער

מאָסקווא. (ימא) די רוסישע אַרבייטער דאַווידענקאָ, קאָלאָוואַטשענקאָ און גריסענקאָ זענען דורכ'ן משפּט-געריכט (ווייס-רוסלאַנד) געריכט פאַראורטיילט געוואָרען צו 2 יאָהר טורמע יעדערער פאַר פייניגען יודישע אַרבייטער. די דריי אַנטיסעמיטען פלעגען פאַרנאַרען צו זיך אין בייטעל יודישע אַרבייטער, וואָס האָבען צוזאַמען מיט זיי געאַרבייט, בינדען זיי די הענד און אָפּטון איבער זיי מיאוס'ע מעשים, זידלענדיג זיי בעת מעשה מיט די העסליכסטע זידלערייען. דאָס געריכט האָט בעשלאָסען צוצוציהען צו פאַראַנטוואָרטליכקייט אויך דעם אויפזעהער און דעם טעכניקער פאַר רודפ'ן דעם אַרבקאָר.

חזן ערקלערט זיך אין שוהל פאַר א „קריגערישען אפיקורס"

מאָסקווא. (ימא) אַן אינטערעסאַנטע מעשה וועגען אַ חזן, וואָס האָט זיך עפענטליך ערקלערט פאַר אַ „קריגערישען אפיקורס", ווערט איבערגעגעבען אין „שטערן". דער נאָמען פון דעם חזן איז ליפּע ליפּמאַן. אַ סך יאָהרען איז ער געווען חזן, מגיד, בעל-קורא און בעל-תוקע אין בערשאַד, אוקראַינא. צו די ערשטע סליחות האָט זיך דער חזן אומגעקעהרט מיט'ן פּנים צום עולם און אַ זאָג געטון: „יודען, אייער גאָט איז באַנקראָט!"... דערויף האָט דער חזן עפענטליך ערקלערט, אַז פון היינט אָן רייסט ער אָפּ מיט דער רעליגיע און נעהמט אויף זיך „אַלס קעמפער אויף דעם אַנטי-רעליגיעזען פראָנט"

לאָדז
29 אָקט. 1930
זון אויפג. נג: 6.21
זון אונטערג. אנג: 4.20

מיטוואָך,
ז'
מרחשון תרצ"א
פ' לך-לך

טאָג-כראָניק

רעגיסטראַציע פון יאהרגאַנג 1910

ד.יינט, דאַרפען זיך צושטעלען צו דער רעגיסטראַציע די געבוירענע אין יאָהר 1910, (אין מיליטערישען ביוראָ פיעטריקאָווער 212) דאַרפען זיך צושטעלען די וועלכע וואוינען אין 4 קאָמיסאַריאַט, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט:

E, F, G.

און פון 13 — קאָמיסאַריאַט

A, B, C, D, E, F, G.

אלע יונגעלייט, וואָס צוליב וועלכע עס איז סבות האָבען זיך נישט געשטעלט צום בעשטימטען טערמין, קענען זיך צושטעלען שפּעטסטענס ביז'ן 29 נאָווצמבער ה. י.

אויפ'ן לאדזער וואהל-פראנט

ענדעקישע ליסטע אין לאדז איז גילטיג. — ספעציעלע זיצונג וועגען דעם אין דער קרייז-וואהל-קאמיסיע

מאָנטאָג אָוונט איז פאָרגעקומען א צוזאַמענזיצונג פון דער קרייז-וואהל-קאָמיסיע אין לאָדז. דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט פרעזעס ריכטער קארווין-קאָראָטקעוויטש. די זיצונג האָט זיך פאַרנומען מיט דער גע'פסל'טער ענדעקישער ליסטע נומער 4.

ווי בעקאַנט, איז שבת די ליסטע גע'פסל'עט געוואָרען, ווייל פיל אונטערשריפטען זענען נישט געווען אויטענטיש און לעזבאַר און וואָס ס'האָט בכלל געפעהלט א געוויסער צאָהל אונטערשריפטען. מאָנטאָג איז מיט דער ליסטע געשעהן אַן ענדערונג. אויף דער פאָדערונג פון בעפולמעכטיגטען פון ענדעקישען וואהל-קאָמיטעט, לישקאָווסקי, זענען אונטערזוכט געוואָרען די וואהל-אַקטען און ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז צו דער ענדעקישער ליסטע זענען געווען בייגעלעגט צוויי צוגאָבען מיט די נויטיגע אונטערשריפטען.

ריכטער קאָרווין-קאָראָטקעוויטש, שטיצענדיג זיך אויף די פאַרשריפטען, דאָס וועגען דעם צוזאַמענגערופען א ספעציעלע זיצונג און די ענדעקישע ליסטע אין לאָדז איז בעשטעטיגט געוואָרען.

* * *

אין לאָדזער וואָיעוואָדזטווע זענען בעשטעטיגט געוואָרען 54 קאַנדידאַטען-ליסטעס צום סיים און 10 ליסטעס צום סענאַט. 16 קאַנדידאַטען ליסטעס זענען אין דער וואָיעוואָדזטווע גע'פסל'ט געוואָרען.

* * *

(ב) די וואהל-קרייז קאָמיסיע פאַר לאָדז און לאָדזער פאָוויאַט אַרבייטען נאָך ביים בעשטעטיגען די וועהלער-רשימות. די אַרבייט וועט דויערן ביז מאָנטאג. דערנאָך וועלען די וועהלער-ליסטעס אויסגעלעגט ווערען אויף 5 טעג אין די וואהל-ביוראָ-קאָמיסיעס.

* * *

די ראַספּשער חסידים האָבען געשאַפען א וואהל-קאָמיטעט. דער וואהל-קאָמיטעט וועט דעצידירען אויף וועלכער ליסטע די ראַספּשער חסידים זאָלען שטימען.

3 טעג שול-פריי

(ב) היינטיגען שבת, זונטאָג און מאָנטאָג וועלען אין די שולען נישט פאָרקומען קיין לימודים.

(ב) די קאַנאַליזאַציע אַרבייטען אין לאָדז ווערען די טעג פאַרענדיגט און זיי פון היי-יאָהריגען פּראָגראַם.

פאַר 10 זלאָטיס 6 וואָכען תפיסה

(ב) דער בזשעזשינער תפיסה-וועכטער קרול האָט ציינגענומען פאַר זיך 10 זל. רעגירונגס-געלד. ער איז דערפאַר פאַר'משפט געוואָרען אויף 6 וואָכען תפיסה.

7000 נייע בוימער

(מ) אין זיי לאָדזער פאָרשטעט וועלען איצט פאַרפלאַנצט ווערען 7000 בוימער.

לאדזער אינדוסטריעלער געפאהרען קיין רוסלאנד

צו פאַרענדיגען די אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ סאוו. מאַנופאַקטור-קניה

אויפ'ן פאָרשלאַג פון דער סאָוויעטישער האַנדעלס-מיסיע אין וואַרשע, איז אַרויסגעפאָהרען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד א דעלעגאַציע פון לאָדזער אינדוסטריעלער.

דער ציל פון דער רייזע איז צו פאַרענדיגען א גרויסע טראַנזאַקציע אויף טעקסטיל סחורות, וואָס סאָוויעט-רוסלאַנד וויל מאַכען אין לאָדז [illegible] האַלבען מיליאָן דאָלאַר. [illegible] מגיעה צו רעאַליזירען ד[illegible] פאַקטור-קניה איז די [illegible] פון די סאָוויעטען, אַז לאָדז זאָל זיי ערטיילען 12-חדשים'דיגען וועקסעל קרעדיט.

כדי אויסצופּועל'ן לייכטערע בעדינגונגען איז די לאָדזער דעלעגאַציע טאַקע געפאָהרען קיין רוסלאַנד.

שרעקליכע שרפה אין א פאלוואַרק

10 קיה און 6 פע"ד פערברענט לעבעדיגערהייט

אין פּאַלוואַרק נאַשיטש האָט אויסגעבראָכען א שרפה אין א שייער אַרום 11 אזייגער אָוונט און אין פאַרלויף פון א פּאָר מינוט האָט זיך דאָס פייער אַריבערגעטראָגען אויף די שטאַלען און הילצערנע בנינים.

פאַרקוילט זענען געוואָרען 10 קיה און 6 פערד. מיט'ן רויך איז אויך אַוועק די גאַנצע היי-יעהריגע תבואה און עס זענען פאַרברענט געוואָרען די בנינים.

די שאָדענס בעטרעפען 50,000 זל.

בעזיצער פון אַפטייק-סקלאדעס פאדערען נייעם דראגיסטען-אוסטאוו

היינטיגער אוסטאוו איז פון כנאַפּע 100 יאר צוריק

דער דראָגיסטען-ראַט אויף דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע האָט אָפּגעהאַלטען א פּלענאַר-זיצונג און בעשלאָסען, אַז די האַנדעלס-פּאַטענטען פאַר בעזיצער פון אַפּטייק-סקלאַדעס דאַרפען אויסגעקויפט ווערען אויפ'ן גרונד פון אַן'אומזאַץ פון 30,000 זל., אוגאָפּהענגיג דערפון, צי אין זיי ווערען אויך פאַרקויפט אויסלענדישע אַרטיקלען.

אין 1931 פאַלט אויס דער 25-יעהריגער יובילעאום פון לאָדזער אַפּטייק-בעזיצער פאַראיין און צו דער געלעגענהייט וועט אין לאָדז פאָרקומען א צוזאַמענפאָהר פון די אַפּטייק-סקלאַדעס-בעזיצער אין דער גאַנצער וואָיעוואָדזטווע.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז קאַנדידאַטען אויף אייגנאַבער פון אַפּטייק-געשעפטען מוזען בעווייזען מינדעסטענס 6 קלאַסיגע גימנאַזיע-בילדונג און 3 — 4 יאָהר פּראַקטיק אין פאַך.

וועגען אַרויסגעבען א דראָגיסטען-איסטאַוו (ביז היינט איז גילטיג דער אוסטאַוו פון יאָהר 1844), וואָס זאָל זיין צוגעפּאַסט צו די היינטיגע פאַרהעלטעניסען, זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען דעפּעשען צו די מיניסטאָרען: סקלאַדקאָווסקי, קוויאַטקאָווסקי און צום פּרעזעס פון הויפּט-דראָגיסטען-ראַט אין וואַרשע.

פאר שלעכטע בוך-פיהרונג

א פּאַרוטשניק פער'משפט אויף 10 חדשים תפיסה

(§) דער געוועזענער פּאַרוטשניק לאַשטשאַק איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין מיליטערישען גערוכט אין מאַלווערזאַציעס. די פאַרהאַנדלונגען האָבען בעוויזען, אַז קיין מאַלווערזאַציעס איז ער ניט מבעגאַנגען, דאַגעגען איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז צוליב זיין נאַכלעסיגקייט ביים פיהרען די מיליטערישע ביכער אויף זיין פּאָסטען, האָט ער געבראַכט א שאָדען פון 3215 זל. לאַשטשאַק איז פאַראורטיילט געוואָרען אויף 10 חדשים תפיסה.

א בלוטיגער אנפאל אויף א פּאָליציאַנט

מאָנטאָג בייטאָג איז אויף עק קאָנסטאַנטינער און צמענטאַרנאַ גאַסען ומטערוועלכע'ס בעפאַלען געוואָרען דער פּאָליציאַנט פראַנטשישעק ניעדזשוויעדזש פון זאַוישאַ 36. דער פּאָליציאַנט האָט בעקומען א פּאָר שווערע קלעפּ מיט טעמפּע געגענשטאַנדען אוי בער'ן קאָפּ. דער פאַרוואונדעטער פּאָליציאַנט איז אַנידערגעפאַלען א בעוואוסטלאָזער. ביים פאַרוואונדעטען איז א חזין לעבער אין קאָפּ, צובראָכען גענוירען דער נאָזבוין. די גאַפאַלער ווערען געזוכט.

יודיש טעאַטער פילהארמאניע נאַרוטאָוויטש 20
יוד. אַרט.-פּעראיין אין פּוילען. — דירעקטאַריאַט פון די פעראיינס-טעאַטערן בעפולמעכטיגטער דיר.: א. שטאַקפעדער – לייטער: א. בעזמאַן

צוליב'ן גרויסען ערפאָלג נאָך עטליכע גאַסטשפּילן פון דער אַמעריק. קינסטלערין, ליבלינג פון לאָדזער און וואַרשאווער עולם
אננא יאקובאוויטש

פרייטאַג, דעם 31. שבת, דעם 1. זונטאַג, ד. 2. נאָוועמבער 9 אָוונט, אויפ'ן אַלגעמיינעם פערלאַנג די גרויסע סענסאַציאָנעלע פּיעסע מיט געזאַנג, וועלכע האָט געמאַכט אַזאַ גרויסען רושם
די משוגענע
אין 3 אַקטען פון סיגעל, רעזשיסירט פון היימאן יאקובאוויטש. הויפּטראָל „מאַניטשקע" פירט אויס אננא יאקובאוויטש

שבת, ד. 1. נאָוו. 4 נאָכמיטאַג, צו ביליגע פרייזען פון 80 גר. אָן, גרעסטער שלאַגער פון סעזאָן
די אייביגע מאמע
אין 3 אַקט. פון קאַלמאַנאָוויטש. הויפּטראָל „מאַניטשקע" – א. יאַקובאָוויטש

מאָנטאַג, ד. 3. נאָוו. 9 אָוענד פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר. היימאן יאַקובאוויטש'ס גרעסטע שלאַגער-אָפּערעטע מיט א. יאַקובאָוויטש אַלס „סאָסי די גאַליציאַנערין"
אמעריקאנער חתונה
אין 2 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג רעזשי היימאַן יאַקובאוויטש

ס'נעמט אָנטייל דער גאַנצער אַרטיסטען-אַנסאַמבל פון וואַרשאָווער טעאַטערס דיריגענט ל. זעלמאַן. — בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך 29 אָקטאָבער

לאָדז, (233,8) 11.58—12.05 שעה צייכען 12.05—13.15 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק, 13.15 13.20 סאָרלעזען פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר, 14.30—14.55 ראַדייאָ-כראָניק (טר. פון וואַרשא). 15.35—15.50 סקויטען קאָמוניקאַט (טר. פון וואַרשאָ), 15.50—16.10 רעגירונגס-פּאַרטראָג (טר. פון וואַרשא), 16.15— 16.45 פּראָגראַם פאַר קינדער (טר. פון וואַרשאָ) 16.45-17.15 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק פון וואַרשא, 17.15—17.40 „וועגען פאָלקס קונסט אין פּוילען"—פּאָרטראַג (טר. פון וואַרשאָ), 17.45—18.45 פּאָפּולערער נאָכמיטאָג קאָנצערט אויסגעפיהרט דורכן ראַדיאָ אָרקעסטער (טר. פון וואַרשאָ), 18.45—19.10 פערשידענעס, 19.10—19.25 קאָמוניקאַט פון דער לאָזער האַנדעלס קאַמער, און פאָרלעזען פון פּראָגראַם אויף דאָנערשטאָג, 19.25—19.35 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק פון וואַרשאָ, 19.35 —19.55 ראַדייאָ פּרעסע זשורנאַל (טר. פון וואַרשאָ).

—:0:—

געשיכטע פון לאָדז

דאָנערשטאָג אין אָוונט וועט ד"ר פרידמאַן אין לאָקאַל פון „וויזאָ" לייענען א רעפעראַט א. נ. „די געשיכטע און ענטוויקלונג פון לאָדז."

די פאָרלעזונג ווערט איינגעאָרדענט דורך דער יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנד-וויסענשאַפט.

גנבות

(§) מיט נאָך-שליסלען האָבען גנבים זיך אַריינבעקומען אין וואוינונג פון ערמונד ווימאַן (אַנדזשעיאַ 18), פון וואַנען עס זענען צוגע'גנב'עט געוואָרען מלבושים און וועש פאַר 3000 זל.

יוד. קעפּ אונטער [...] שער קרוין אין א[...]

(ענדע פון זייט 3)

„אפשר איז דאָ אמת אין [...] דויפּטונג, אַז ווייל איך בין [...] אַריענס. א יוד, דערפאַר איז [...] לייכט זיך מיר זיין צו בעק[...] פאַרשטענדיגען. אָבער די לאַנ[...] זעי וועלען אַליין ערגער און [...] אַרויסגעטריבען ווערען פון [...] איינמיר וועלען גערנישט [...] דערין דעם איצטיגען צושטאַ[...]

ווי עס איז געווען [...] צו [...] האָט די קאָנסטיטוציע פון [...] נישט בעפרידיגט אינדיען. [...] האָט גאַנדי געלאָזט וויסען [...] שער רעגירונג, אַז ער וועט [...] ביישטען צוזאַמען מיט א רעגיר[...] וועלכער ער האָט נישט קיין [...] און קיין ליבע.

די נאַציאָנאַל-בעוועגונג האָט [...] שפּרייט איבער אינדיען, [...] פייער רעגירונגס-געביידעס [...] ברענט געוואָרען. אויראָפּעא[...] אַטאַקירט געוואָרען און עס [...] געזעהן, ווי אַן'אויפשטאַנד אי[...] צען לאַנד.

און ווידער האָט ענגלאַנד [...] שיקט אַהין א יודישען [...] דאָס מאָל — דעם געוועזענע[...] ריכטער פון ענגלאַנד, לאָרד ר[...]

לאָרד רעדינג איז אַנגעקומען [...] דיען אין יאָהר 1921. און [...] יאָהר האָט ער בעוויזען די [...] צו געווינען פון די מעהרסטע [...] גרופּען אין אינדיען, און [...] דערפיהרט דערצו, אַז גאַנדי [...] ריקגעצויגען זיין אָפּענעם קאַמ[...] דער ענגלישער רעגירונג.

לאָרד רעדינג האָט אַנגענומ[...] בעראַלע פּאָליטיק לגבי אינדי[...] אין ענגלאַנד איז דורך דער [...] בער די מאַכט צו דער קאָנס[...] ווער פּאַרטיי. עס איז דערגאַנ[...] ווייט, אַז א מעלענגראַמע, וואָס [...] דינג האָט געשיקט קיין לאָנדאָ[...] אַן'ענגלישען אָפּמאַך מיט מע[...] האָט אויפגערעגט גאַנץ אינדיען[...] דער רעגירונג נישט איבערגענ[...] וואָרען דעם פּאַרלאַמענט.

עדווין מאָנטאַגיו האָט די מע[...] מע פאַרעפענטליכט אָהן דער [...] פון פּרעמיער לאָיד דזשאָרדזש [...] האָט דערפאַר געמוזט רעזיגניר[...] זיין מיניסטער-אַמט.

די לאַגע אין אינדיען איז אָב[...] יעגער צייט געוואָרען אַליין ערגע[...] ערגער. ווי מאָנטאַגיו האָט פאָרא[...] זעהען, און לעצטענס האָט די [...] רעגירונג ערנסט בעטראַכט די [...] וועגען שיקען קיין אינדיען סיר [...] בערט סעמיועל, דער געוועזענ[...] שער נציב העליון אין ארץ-ישראל.

קופּאָן № 166
אויף אומזיסט[...] יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קו[...] קאָן בעקומען אומזיסט יוריד[...] עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול [...] אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט מיטוואָך, ד. 29. אָקט. פון האַלב 9 אָוו.

פערשאלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראמאן פון דער היינטיגער צייט

(60 פאָרטזעצונג)

— גאָט, זאָל איך דער מוטער אַלעס אָנפּערטרויען? ווער קאָן דען אַזוי מיטפיהלען, ווי דאָס מוטער-האַרץ? יאָ, ליבער גאָט, עס איז געווען אַ גוטער געדאַנק, וועלכען דו האָסט מיר אַריינגעגעבען אין מוח אַריין. איך וועל איהר אַלעס אָנפּערטרויען און זי וועט מיר שוין אַ גוטע עצה געבען, וואָס איך זאָל טון. דאָך מוז איך פריהער רעדען מיט יענער אומגליקליכער פרוי.

קוים האָט ער געפּאַסט זיין בעשלוס, ווי די פרוי באומאָן האָט זיך ווידער בעוויזען אין צימער.

זי האָט איהם איבערגעגעבען אַ קאָרב, אין וועלכען ס'האָבען זיך געפינען פערשידענע נאָהרונגס-מיטלען.

— אָט האָסטו אַלעס, וואָס דו האָסט פערלאַנגט פון מיר, מיין זוהן. געה מיט גאָטס ברכה! איך פערטרוי דיר, ווייל דו ביסט דער זוהן פון דיין גוטען פאָטער און מיין טייער קינד.

— איך דאַנק דיר, ליבע מוטער! איך פערהאָף, אַז איך וועל דיר דערפאַר דאַנקבאַר זיין. אָבער איצט בעט איך דיך, דו זאָלסט געהן שלאָפען. איך וויל דיין שלאָף נישט מטהר איועקרויבען פון דיר. מאָרגען וועל איך ביי אַ געלעגענהייט ווייטער רעדען מיט דיר.

— גוט, זעהר גוט, מיין זוהן. איך וועל דיך מעהר נישט אויפהאַלטען. אַ גוטע נאַכט!

ביי די דאָזיגע ווערטער האָט דער יונגערמאַן גענומען אין דער האַנד אַריין דעם קאָרב, און זאָגענדיג אַ גוטע נאַכט איז ער אַרויס פון צימער.

קאַפּיטעל 13

לעבעדיגערהייט בעגראַבען

אַדעלאַ, די טאָכטער פון גראַף קאַרל רייןנפעלד, וועלכע האָט זיך אין יענעם אָוונט צונויפגעטראָפען מיט איהר פאָטער און צוזאַמען מיט איהם אַהיימגעגאַנגען, איז איצט געלעגען, אין אַ זעהר אויפגערעגטער פּאָזע אויף איהר בעט און נישט אַרויסגערעדט קיין שום וואָרט.

זאָגאַר, ווען ס'האָט זיך אין איהר בודואַר בעוויזען דאָס קאַמער-מיידעל ראָזאַ, האָט זי די לעצטע אויך נישט צוגעלאָזט צו זיך.

איהרע שעהנע באַקען זענען געווען טויט-בלאַס און אין איהרע אויגען האָט געברענט אַן'אומהיימליך פייערל.

פון שמועס מיט איהר פאָטער האָט זי זיך דערוואוסט, אַז ער האָט דאָרט, אין אונטערערדישען קעלער, פון יאַגט-פּאַווילאָן, צווישען די געוועלבען, פערשלאָסען לעבעדיגערהייט אַ פרוי, וועלכע איז — לויט זיינע רייד — געפעהרליך הן פאַר איהם און הן פאַר איהר. ער האָט איהר אויך ערקלעהרט, אַז מיט דעם טויט פון דער דאָזיגער פרוי, וועט בעזייטיגט ווערען איינע פון די געפעהרליכסטע שונאים פון דער אדעליגער פאַמיליע רייןנפעלד.

און ווען אַדעלאַ, וועלכע האָט איהר פאָטער אַריינגעטריבען אין אַ טעות, האָט פערלאַנגט פון גראַף קאַרל, אַז ער זאָל איהר געניעס ערקלערען וועגען דער דאָזיגער פרוי, האָט ער איהר דאַן דערצעהלט די געשיכטע מיט זיין פערשאָלטענעם ברודער.

ביי דער דאָזיגער דערצעהלונג איז אַדעלאַ שרעקליך דערציטערט געוואָרען, אָבער אויף אַזוי-פיל האָט זי נאָך געפינען מוט אין זיך, אַז זי זאָל מיט אַלע כוחות נישט אַרויסווייזען איהר אויפרעגונג אין אָנוועזענהייט פון איהר פאָטער.

אין איהר געדאַנק איז איצט אויפגעשוואומען אַן'אַנדערער מענש, וועלכען זי ליבט מיט דעם גאַנצען ברען פון איהר נשמה. איצט איז איהר קלאָר געוואָרען, פאַרוואָס פעליקס האָט איהר נישט געוואָלט דערצעהלען. ער האָט מסתמא אויסגעהערט דאָס געשפּרעך פון איהר פאָטער מיט יענער אומגליקליכער פרוי און אויך בייגעוואוינט די שוידערליכע סצענע, וואָס האָט זיך צווישען זיי ביידע אָפּגעשפּילט.

דאָך האָט זי אָבער נישט געוואַגט צו דערצעהלען איהר פאָטער, אַז דאָס האָט גאָר איהר געליבטער, פעליקס באומאַן, אָנשטאָט איהר, געווען דער איינציגער עדות פון דעם דאָזיגען פערברעכען און ווען ער האָט זיין טאַט בערעכטיגט, האָט זי אויך מיט איהם איינגעשטימט.

וואָרום סוף-כל-סוף האָט זי דאָך אויך מורא געהאַט, אַז זי זאָל נישט ווערען קיין בעטלערין, אַזוי ווי איהר פאָטער האָט איהר איינגערעדט. און אין דער צייט, ווען איהר פאָטער האָט אַלץ זיין פערברעכען געפּרובט פיין צו מאַכען האָט זי אַדעלאַ, שוין געקלערט תחבולות, ווי אַזוי שטיל צו מאַכען איהר געליבטען פעליקס.

טראָצדעם, וואָס זי איז געווען פעסט איבערצייגט, ווי ווייט פעליקס ליבט זי, האָט זי דאָך מורא געהאַט, אַז אין איהם זאָל נישט ערוואַכען דאָס עהרליכע רייניג מענשליכע געוויסען, זיין גוטהאַרציגקייט און אויפריכטיגקייט און דאַן—איז איהר פאָטער אַ פערלוירענער.

פלוצלונג איז זי אויפגעשפּרונגען. אַן'אומהיימליכער בליק האָט זיך בעוויזען אין איהרע אויגען.

זי האָט ענדליך געפינען אַ מיטעל, ווי אַזוי פעליקס זאָל מוזען שווייגען. און נישט בלויז ער וועט ווערען אַריינגעצויגען, נאָר ער וועט אויך ווערען מיטשולדיגער!

זעלבסטפערשטענדליך האָט זי נישט געוואָגט צו דערצעהלען איהר פאָטער וועגען דעם דאָזיגען פּלאַן. זי האָט איהם בלויז צוגעשטימט אַז לויט איהר שכל האָט ער געמוזט אַזוי האַנדלען.

(פאָרטזעצונג קומט)

יודישע פרוי און איהר דינסט פערברענט געוואָרען לעבעדיגערהייט

ביים אונטערצינדען די קוך מיט א באַנקע נאַפט איז פאָרגעקומען אַן אויפרייס און די גאַנצע וואוינונג איז ארומגעכאַפט געוואָרען פון די פלאַמען

שרעקליך אומגליק אויף פּאָמאַרסקאַ 25

(§) אויף פּאָמאַרסקאַ 25 האָט נעכטען אין אָוונט פּאַסירט אַ שרעקליך אומגליק, וואָס איז געקומען אַלס רעזולטאַט פון אומפאָרזיכטיגען באַנעהמען זיך מיט נאַפט.

אין דער לינקער אָפיציגע פון וועלכען הויז, אויפ'ן דריטען שטאָק וואוינט די פאַמיליע פון בעקאַנטען לאָדזשער סוחר שניצער. נעכטען אין אָוונט האָט די דינסט פון די שניצער'ס, די 16-יעהריגע אַלמא מיט נאָמען אונטערצינדען די קוך. ביים אונטערצינדען האָט זי אַרויפגעגאָסען אויפ'ן הייצן נאַפט פון אַ באַנקע, אָבער זי האָט אַזוי אומפאָרזיכטיג געהאַלטען די באַנקע נעבען פייער, אַז צוזאַמען מיט'ן הייצן האָט זיך אָנגעצונדען די גאַנצע באַנקע מיט נאַפט. עס האָט זיך דערהערט אַן אויפרייס און כהרף עין האָבען די אַרויסזעצענדע פלאַמען אָנגעצונדען די קליידער פון דער דינסט.

אויף די אומגליקליכע פערצווייפלונגס רופען פון דער דינסט האָט געאיילט צו הילף די בעל-הבית'טע, די 60-יעהריגע מלכה שניצער. זי האָט גענומען לעשען די ברענענדע קליידער אויפ'ן קערפּער פון דער דינסט. דאָס איז איהר אָבער נישט געלונגען, דאַגעגען האָבען די פלאַמען זיך גיך אַריבערגעכאַפּט אויך אויף איהרע קליידער און די בעל-הבית'טע צוזאַמען מיט דער דינסט האָבען זיך אַזוי לאַנג געראַנגעלט אין אומגליקליכע יסורים פון די ברענענדע וואונדען, ביז זיי זענען געפאַלען צו דער ערד און האָבען פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין. זייערע הילפס-רופען האָט קיינער נישט געהערט.

פון די ברענענדע קערפּער האָט דאָס פייער דערווייל זיך אַריבערגעטראָגען אויף די שטוב זאַכען און אינגיכען איז דאָס גאַנצע צימער געשטאַנען אין פלאַמען. ערשט ווען די פלאַמען האָבען אַרויסגעזעצט דורך די צופּלאַצטע שויבען, האָבען דורכגעהער בעמערקט דאָס אומגליק.

שכנים האָבען געאיילט אין דער וואוינונג און טרעפענדיג די מיר פערשלאָסען, האָט זי זי אויפגעבראָכען און דאַן האָבען זיי דערזעהן אַ שרעקליך בילד: אויף דער ערד זענען געלעגען אָהן בעוואוסטזיין 2 האַלב פערקוילטע פרויען-קערפּער.

באַלד איז אַרויסגערופען געוואָרען פּאָגאָטאָווע, וואָס האָט די אומגליקליכע אין אַ לעבענסגעפעהרליכען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל.

ווי מען אינפאָרמירט אונז שפּעט אין אָוונט פון שפּיטאַל, איז די לאַגע פון די קרבנות אַ האָפענונגסלאָזע.

—=0§0=—

די „רעוואָלוציע" אין האַנדווערקער-קאַמער

(ב) מיט דער פראַגע פון אונצופרידענהייטן פאַר'ן דירעקטאָר פון דער האַנדווערקער-קאַמער פּיעקאַרסקי און זיין דעמיסיע בעשעפטיגט זיך שוין דאָס האַנדעלס-מיניסטעריום.

טיפוס. שאַרלאַך, דיפטעריט

(מ) די געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט האָט פערגאַנגענע וואָך פערצייכענט 171 פאַלען פון אָנשטעקענדיגע קראַנקהייטען. בעת אין דער פאָרלעצטער וואָך זענען נאָטירט געוואָרען נאָר 143 פאַלען. בויך-טיפוס, שאַרלאַך און דיפטעריט הערשען זעהר שטאַרק אין לאָדז.

יוד. אַרט.-פעראיין אין פוילען. דירעקטאָריאַט פון פעראיינס - טעאַטערן. בעפולמ. דיר.: א. שטאַקפעדער. — לייטער: א. בעזמאַן.

לאָדזשער יוד. קאַמער-טעאַטער — נייער „אַררט"

ווייסער זאַל „מאַנטייפעל" זאַכאַדניאַ 8 קינסטלערישער לייטער: מ. בראָדערזאָן

היינט מיטוואָך 1 פאָרשטעלונג 9.15 אָוונט צו פּאָפּולערע פרייזען פון 80 גראָשען

גוט מאָרגן קאַזע!..

אין 2 טיילען, 12 בילדער.

אַנסאַמבל לויט'ן א"ב. פרויען: זיסל גירל, לאַלא זילבערמאַן, שיינע מרים, מאַשע פעטערמאַן, לילי פּערל, אסתר ראָזען. מענער: ש. גאָלדשטיין, שמעון דזשיגאַן, מאָטעל קאַן, יעקב ריינגלאַס, ישראל שומאַכער י. שיפּער.

טעקסטן: משה בראָדערזאָן, משה נאַדיר און י. אַבערזשאַנעק. מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאַן און פאַלקס-מאָטיווען. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: יצחק בראָינער און ה. ווינטראָוב. מוזיק-לייטער: הערץ רובין. רעזשי: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. ביינע-אינספּעקטאָר; מ. קאַן. ליכט-עפעקטען י. יעראַז

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פון 11 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 5 אַזייגער אָוו. שבת א גאַנצען טאָג.

אַכטונג, עמיגראַנטען!

דעם ערשטען נאָוועמבער ה. י. הויבען זיך אָן אין לאָקאַל פון „יעאַס", קילינסקיעגאָ 49 שפּראַך-קורסען אויף פראַנצויזיש און ענגליש. אַלע עמיגראַנטען, וואָס ווילען בעזוכען די קורסען דאַרפען זיך מעלדען אין ביוראָ פון „יעאַס" טעגליך פון 10—2 בייטאָג.

פון לאָדזשער האַנדעלס-געריכט

—=0§0=—

באַנקראָטירטער פאַבריקאַנט איבערגעגעבען צו דער פּראָקוראַטור

רעגולאַציע-אָפּמאַך און אַרעסט

(5) אין אָקטאָבער 1929 איז שכנא בופענשטיין, בעזיצער פון אַ טעקסטיל-אונטערנעהמונג אויף פּלאַצאָווא 2, געשטעלט געוואָרען אונטער אַן אויפּאַדלאַשטש. פאַר'ן ערקלערען איהם אין אויפּאַדלאַשטש האָט בופענשטיין'ס בילאַנס, אַרויסגעוויזען אין די אַקטיוון אַ סומע פון 84,519 זל. און אין די פּאַסיוון 255,763 זל. בופענשטיין איז אין אָנהויב געווען אונטער פּאָליציייִשע אויפזיכט נאָך צוליב'ן פּראָוואָרף פון אַ קרעדיטאָר, אַז ער האָט פאַרן אַריינטראָגען די ביטע, אַז מען זאָל איהם ערקלערען פאַר באַנקראָט, בעהאַלטען די סחורה און די האַנדעלס-ביכער, איז בופענשטיין אַרעסטירט געוואָרען, אין אַ חודש אַרום האָט מען בופענשטיינען אַרויסגעגעבען אַ גלייט-בריף און ער איז בעפרייט געוואָרען.

לויטן בעריכט פון סינדיק פון דער אויפּאַדלאַשטש-מאַסע איז בופענשטיין'ס פערמעגען אָפּגעשאַצט אויף אַ ווערט פון — 10,693 זל. געלד-תביעות האָבען 32 קרעדיטאָרען אויף אַ סומע פון 322,634 זל.

וועגען דעם דאָזיגען באַנקראָט איז דעם 11 ד. ח. פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען. בופענשטיין האָט דאַן פאָרגעשטעלט צו רעגולירען אויף 20 פּראָצענט. בעצאָהלט אין 4 האַלב-יעהרליכע ראַטעס. צום שליסען דעם רעגולאַציע-אָפּמאַך איז אָבער נישט געקומען ווייל בופענשטיין האָט געוואָלט די סומע גאַראַנטירען מיט דער ירושה, וואָס זיין ווייב דאַרף בעקומען. די פּאַפּירען, אַז דאָס ווייב דאַרף בעקומען אַ ירושה, האָט בופענשטיין נישט צוגעשטעלט, צוליב וואָס עס איז געשלאָסען געוואָרען, אַ געמיינזאַמער אָפּמאַך צווישען די קרעדיטאָרען, וועלכע ווילען איצט דורכפיהרען, אַ פולשטענדיגע ליקווידאַציע פון בופענשטיינס אונטערנעמונג און צווישען זיך פערטיילען די איינקינפט דערפון.

אַלס סינדיק איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַדוו. טשאַמאַנסקי.

דאָס האַנדעלס-געריכט האָט עהרענטען בעטראַכט דעם גאַנצען ענין, און צוליב בופענשטיין'ס אויפפאַלענדע אויפפיהרונג און צוליב דעם, וואָס ער קאָן זיך נישט רעכטפערטיגען, הלמאי זיין פערמעגען בעטרעפט 10,000 זל. בעת די פּאַסיוון גרייכען צו 322,634, זל. און די אַקטיוון בעטרעפען קוים 84,519 זל. — איז בעשלאָסען געוואָרען דעם גאַנצען ענין איבערצוגעבען דער פּראָקוראַטור, ווייל עס איז דאָ אַ פערדאַכט, אַז בופענשטיין האָט ביי־זווילליג באַנקראָטירט.

* * *

מענדעל טאָוב'ן, טעקסטיל-אונטערנעמער פון ציגעל-גאַס 29, וועלכער איז געשטעלט געוואָרען אונטער אַן אויפּאַדלאַשטש, איז בעשלאָסען געוואָרען צו אַרעסטירען צוליב דעם, וואָס ער בעהאַלט זיך בסדר אויס און אַלע אונטערזוכונגען, כדי פעסטצושטעלען, וואו ער געפינט זיך, זענען געבליבען אָהן ערפאָלג.

* * *

אין ענין „יוזעף ליפּסקי", טעקסטיל-אינדוסטריע-אונטערנעמונג אויף פּיעטרקאָווער 56, וועלכע האָט ביז איצט גענאָסען פון אַ געריכטס-אויפזיכט, איז ערלויבט געוואָרען צו שליסען אַ רעגולאַציע-אָפּמאַך מיט די קרעדיטאָרען. נאָר כדי פעסטצושטעלען די הויך פון חובות פון דער דאָזיגע פירמע איז בעשטימט געוואָרען אַ חודש צייט די זאַך צו בעשטימען.

פירמע „יוזעף ליפּסקי" וויל רעגולירען אויף 70 פּראָצענט, בעצאָהלט אין 4 האַלב-יעהרליכע ראַטעס.

אויסגעברענט דעם חתן דאָס פנים

אַ יאָהר תפיסה פאַר'ן נקמה-אַקט

(§) די 38-יעהריגע מאַריאַ בראָנשינאַ איז נעכטען געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס באַנק דערפאַר, וואָס זי האָט פערגאָסען איהר חתן מיט זאַלץ-זויערע. געהענדיג אויף דער גאַס איז אַלעקסאַנדער קולאַן פון זאַקאָנטנאַ 65 מיט עטליכע וואָכען צוריק פּלוצלינג בעגאָסען געוואָרען מיט אַ שאַרפער פליסיגקייט, פון וואָס עס איז איהם אָפּגעברענט געוואָרען דאָס פנים און דער ברוסט-קאַסטען. צו קלאַג'ען איז אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע און צו בראָנשינאַ'ן, וועלכע האָט אָפּגעטון דאָס „שמיקעל אַרבייט" האָט זיך גענומען די פּאָליציי.

און געריכט האָט בראָנשינאַ זיך מודה-געווען. זי האָט ערקלערט, אַז זי האָט זיך געוואָלט נוקם זיין אין קולאַן'ען וועלכער האָט חתונה-געהאַט מיט אַן אַנדערער, און מיט איהר האָט ער נאָר געפיהרט אַ ליבע...

בראָנשינאַ איז פער'משפּט געוואָרען אויף איין יאָהר תפיסה.

—0§0—

אַ קערטעל, אַ גנבה

און דער סוף פון דער מעשה

(§) אַ געוויסער קלאָדזשישעווסקי האָט אין „מינמעניפעל" זיך בעקאַנט מיט איינעם הערמאַן לאַקס, וועלכען ער האָט פערבעטען צו זיך אַהיים צוזאַמען מיט 6 געוויסען פריינד, גנבים, אין צוגעדריט האָבען זיי זיך אוועקגעזעצט שפּילען אַ „גוט'ל". אין אַ געוויסען מאָמענט איז לאַקס אַרויס „יאָך פאַפּיראָסען" און איז מעהר נישט צוריקגעקומען, דאַן האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז צוזאַמען מיט לאַקס'ן איז נאָך געוואָרען דער גנבים'ס פּאָרטפעל מיט 1000 זל. קלאָדזשישעווסקי האָט זיך צוגענומען די פּאַלטאָ'ס, פינגערליך און אַנדערע זאַכען, וואָס זענען איינגעשטעלט געוואָרען אין קאָן.

דעם 4. סעפּטעמבער איז לאַקס אַרעסטירט געוואָרען אין קאַטאָוויץ. עס שטעלט זיך אַרויס, אַז ער האָט זיך אויסבעהאַלטען אין בערלין, פון וואַנען די פּאָליציי האָט איהם צוריק משלח געווען קיין פּוילען.

נעכטען איז לאַקס פער'משפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר און צו פערלירען אַלע רעכט. די גנבה — האָט ער זיך פערענטפערט — האָט ער אויסגעפיהרט דערפאַר, ווייל ער האָט זיך געוואָלט אָפּנעמען די פערשפּילטע 200 זל.

ער איז קראַנק אויף די אויגען און זעהט נישט קיין זלאָטי...

געקומען אין קראַנקען-קאַסע מיט אַ רעוואָלווער

(ב) צום קאָמיסאַר פון פּיעטרקאָווער קראַנקען-קאַסע מאַיאָר רודעצקי האָט זיך געווענדעט אַן אונבעקאַנטע פּערזאָן מיט אַ בראָשינג בעי דער זעט, און האָט געפאָדערט, מען זאָל תיכף מיט איהם רעדען. דער סעקרעטאַריאַט פון קאָמיסאַר האָט זיך דערוואַרטעט און האָט וועגען דעם מיטגעטיילט דעם קאָמיסאַר. דער קאָמיסאַר, מורא-האָבענדיג, אַז דער פערזאָן זאָל איהם ווייזען פּאַלאַן, איז באַלד געקומען מיט פּאָליציי. דער אונטערזוכונג האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס יאַן יאַרעצקי, אַ קרינגם-אינוואַליד, וועלכער האָט געוואָלט בעטען דעם קאָמיסאַר זיינען שטיצע, ווייל ער איז קראַנק אויף די אויגען. פּונדערסטוועגען, איז ביי יאַרעצקי'ן צוגענומען געוואָרען דער רעוואָלווער און גענען איהם איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל.

הייזער אויף קאַנאַליזירטע גאַסען

מוזען אָנגעשלאָסען ווערען אין דער קאַנאַליזאַציע-נעץ

אַז דער ערשטער העלפט פון קומענדיגען חודש וועט דער מ'ן לאָדזשער וואויעוואָדע פערעפענטליכט ווערען אַ פערארדנונג, אַז אַלע הייזער אויף די גאַסען, וואָס זענען שוין קאַנאַליזירט, זאָלען אָנגעשלאָסען ווערען אין דער שטאָטישער קאַנאַליזאַציע-נעץ.

——

טעלעגראַמען

אַלע דעקאָראַציעס פון בוקאַרעשטער יוד. טעאַטער-סטודיע אָפּגעברענט

בוקאַרעשט, (יט"א) דאָס „בוקאַרעשטער יודישע סטודיע טעאַטער" אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען דיכטער און רעזשיסער יעקב שטערנבערג האָט לעצטענס געליטען אַ גרויסען שאָדען. בעת'ן בעזוך פון דער טרופּע אין מאָלדאַווישען שטעטעל בוהוגי איז פּלוצים נאָכ'ן שלוס פון דער פאָרשטעלונג אויסגעבראָכען אַ שרפה. קיין מענשען קרבנות זענען צום גליק נישט געווען. דאָס פייער האָט אָבער פערניכטעט אַלע וואַרטפולע דעקאָראַציעס און קאָסטיומען.

——

אָהן יודען איז דער וועלט-האַנדל נישט מעגליך

טאָמאַס באַטיא וועגען די יודען

פּראַג, (יט"א) טאָמאַס באַטיא, דער „טשעכאָסלאָוואַקישער פאָרד" איז דער גרינדער פון דער גרעסטער שוך-פאַבריק אין אייראָפּא, האָט אין אַ געשפּרעך מיט'ן פאַר-שטעהער פון יט"א ערקלערט:

איך גלויב, אַז אַ גרעסערער אָנטייל פון יודען אין דער עפענטליכער שטאַאַטס פערוואַלטונג וועט העלפען דער ענטוויקלונג פון וועלט-האַנדעל און וועט אין אַ גאַנץ בעדייטענדער מאָס פערקלענערען די געפאַהר פון אַ דראָהענדער קריזיס.

אָהן יודען קען בכלל נישט געפיהרט ווערען קיין וועלט-האַנדעל. איך אַרבייט שוין העכער 30 יאָהר מיט יודען און בין אין דער בעסטער מיינונג וועגען זייער פערהעלטעניס צום האַנדעל. אונזערע האַנדעלס-בעציהונגען מיט אַ"י האָבען זיך בעדייטענד פערגרעסערט, ווייל די יודען פיהרען דאָרט זייער אויפבוי־ווערק אין געהעריגער צו די ווירטשאַפטליכע האַנדעלס פּאָזיציעס פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער מלוכה.

——

אַ בלוטיגע רעוואָלוציע צוליב אַ „לכה דודי" אין קאָנסטאַנטין...

פּעטש אין דער שוהל און די מלחמה אין מאַרק

אַ „מלחמה" אין קאָנסטאַנטין.

וואָס איז אמת, איז די מלחמה געווען אָהן פריהערדיגע אולטימאַטום'ס, און אָהן קריגס-ערקלערונגען, דערפאַר איז זי אָבער געווען אַ בלוטיגע. אָנגעהויבען האָט זיך די „מלחמה" אין דער שוהל און געענדיגט האָט זי זיך אין מאַרק. די סיבה פון דער „בלוטיגער מלחמה" אין ק"ק קאָנסטאַנטין איז געווען — אַ „לכה דודי"...

די מעשה איז אַזוי:

זייט יאָהרען איז אין קאָנסטאַנטין אַ מנהג „לכה דודי", נישט צו זינגען, נאָר צו זאָגען. דעם מנהג האָט איינגעפיהרט דער דאָרטיגער רב.

האָט דאָס די שניידער'ס, וועלכע האָבען ליב נגינה פערדראָסען: ס'טייטש? אין דער גאַנצער וועלט זינגט מען „לכה דודי", פאַרוואָס זאָל מען גראָד אין קאָנסטאַנטין „זאָגען"? האָבען די שניידער'ס צוזאַמען מיט די משוררים בעשלאָסען צו מאַכען אַן „אָבסטרוקציע", און פאַרגאַנגענעם פרייטאָג צו נאַכט, ביי קבלת שבת איז טאַקע פאָרגעקומען די ערשטע „אַטאַקע"; בעת דער חזן סענדראָווסקי האָט גענומען זאָגען „לכה דודי", האָבען די משוררים פּלוצלינג גענומען זינגען... דער חזן האָט געזאָגט „התעוררו" האָבען די משוררים געזונגען „לא תבושו".

דער חזן, אַ דערצערנטער פון דער פּלוצלינגער „רעוואָלוציע", האָט פון גרוים כעס איינעם פון די משוררים אָרדענאַנס אויפגעמאָסטען אַ הילכיגען פּאַטש. דער פאָטער פון געפּאַטשטען, וואָס איז נראה געווען אין שוהל, האָט נישט געמאַכט קיין לאַנגע שהיות, איז צוגעלאָפען צום עמוד און דעם חזן בעצאָהלט כפל; ער האָט איהם אַראָפּגעלאָזט צוויי קנאַקערדיגע פּעטש, אַז די וואַנגען האָבען אַזש געציטערט.

אין דער שוהל האָבען זיך באַלד געבילדעט צוויי „לאַגערן": איין צד האָט געהאַלטען פאַר'ן חזן און דער צווייטער צד פאַר'ן משורר. ס'איז געוואָרען אַ רעש און אַ טומל. דער געפּאַטשטער חזן האָט אַראָפּגעוואָרפען דעם טלית און דאָס דאַווענען איז איבערגעריסען געוואָרען.

אָבער דערמיט איז די מעשה נאָך נישט געענדיגט. אין שוהל איז נאָר געווען דער „סיגנאַל". דער אמת'ער קאַמף האָט זיך ערשט אָנגעהויבען אינ'ם מאַרק: בעת דער צעהיצטער עולם איז אַרויס פון שוהל אין מאַרק אַריין, האָט צווישען די „זינגערינגע" „לכה דודי"-צדדים" אויסגעבראָכען אַ בלוטיג געשלעג. דער קאַמף צווישען די „חזנים-טען" און „משוררים-מיסטען" איז געווען אַ פערביטערטער, אַז ס'בלוט האָט גערינען און מ'האָט געמוזט אַרויסרופען די פּאָגאָטאָוויע פון לאָדז, וועלכע האָט די פערוואונדעטע ערשטע הילף.

אמשטאַרקסטען האָט געליטען דעם חזנ'ס זוהנדעל סענדראָווסקי.

אויפ'ן אָרט איז ערשט שפּעטער אָנגעקומען פּאָליציי, וועלכע האָט אין דעם „ווידערשפּעניגען" משורר אַרדיגאַנס, און דעם צעשלאָגענעם חזנ'ס זוהנדעל בעשטראָפט — איינעם מיט 44 זל. — דעם צווייטען מיט 88 זל.

אין ווידער געוואָרען אַ טומל: פאַרוואָס קומט דער 44 און מיר 88 זל.? איז געבליבען צו געהן צום רב, אַ דין-תורה האַלטען.

ביים רב, האָבען זיך אָבער די „צדדים" ווידער אַמאָל דערמאָנט אין דעם „לכה דודי אויפשטאַנד", און דאָס מאָל זענען שוין ביים רב אויסגעהאַקט געוואָרען אַלע שויבען.

מיט וואָס די מעשה וועט זיך ענדיגען, צי מ'וועט „לכה דודי" זינגען צי, ווי ביז איצט, זאָגען, איז לע"ע שווער צו זאָגען. דערווייל געהט קאָנסטאַנטין אויף רעדלעך. (ב.)

פּערקויפטע נשמות
שפּאַנענדער ראָמאַן

(179 פאָרטזעצונג)

— איך האָב נישט געקענט, ער איז אזאַ שעהנער!

— אָך, די נאַרישע ווייבער, אז אז זיי דערזעהען נאָר בּרייטשייד'ן, נעהמען זיי פאַר איהם איין די פגירה.

טערעזאַ איז נאָך אַ ווײַלע פערבליבען אין איהר בּעהעלטעניש, דערנאָך איז זי ווי אַ פערשלאָפענע אַראָפּ פון די טרעפּען. עס האָט זיך איהר געדוכט, אַז עמיצער געהט איהר נאָך. זי האָט זיך געוואָלט אומקוקען, אין דעם האָט איהר עמיצער דערלאַנגט מיט אַ שטעקען איבער'ן קאָפּ און אַ פערטויבטע האָט זי זיך אַראָבגעקײַקעלט פון עטליכע טרעפּען.

— פאָטער, לאַז איבער דאָס מײַדעל,— פאַר מיר האָט זיך דערהערט טאָני'ס שטים.

זי האָט אויפגעהויבען די פער'חלש'טע טערעזאַ און זי אַרײַנגעפיהרט אין ערשטען צימער.

דאָ האָט זי זיך געוואָרפען, ווי אַ ווילדע אויף איהר קרבן.

— וואו בין איך? — האָט טערעזאַ אַ זיפץ געטון.

— אין מײַן האַנד, — האָט טאָני אַ געשרײַ געטון מיט אַ מורא'דיגער שטים. — די פינסטערע בריאה, די האָסט געוואָלט אומברענגען דעם הערשט.

— ניין, דאָס איז נישט אמת.

— לייקען נישט, דו אומגליקליכע, איך האָב דיך געזעהען מיט'ן שטילעט אין דער האַנד. ווײַס, אַז דו וועסט קײַן לעבעדיגע נישט אַרויס פון דאַנען.

טאָני האָט שרעקליך אויסגעזעהען, מיט דער לינקער האַנד האָט זי טערעזאַ'ן אַ כאַפּ געטון פאַר'ן צאָפּ, און מיט דער רעכטער האַנד אויפגעהויבען דעם שטילעט. עמיצער האָט זי אַ כאַפּ געטון פאַר'ן אָרעם.

— שטעה, טאָכטער מײַנע! — האָט זיך דערהערט דעם אַלטען ראסטאָנ'ס שטים.

— לאָז מיך, פאָטער! — האָט טאָני געשריגען — איך וויל זי פערפײַניגען צום טויט.

— איך וועל בשום אופן נישט דערלאָזען, דאָס איז בּרײַטשײַד'ס זאַך. איבריגענס האָבען מיר יעצט עפּעס וויכטיגערס צו ערלעדיגען. קאַצען-אויג איז אַנטלאָפען. מען מוז זעהן איהם אויסצוגעפינען.

— איך האָב צו אײַך אַ ביטע, — האָט טערעזאַ קוים אַרויסגעשטאַמעלט.

— וואָס ווילסטו? — האָט ראַסטאָן קאַלט געפרעגט.

— נעהם מײַן שטילעט און דער'הרג'ע מיך אָדער דערשיס מיך, כדי איך זאָל מיך נישט דאַרפען אזוי פײַניגען.

דער אַלטער איז אַרויס מיט אַ געלעכטער.

— זײַ געדולדיג. בּרײַטשײַד וועט באַלד קומען. נאָר ער אַלײן קען אַרויסגעבען דעם פּס"ק-דין.

— איך וויל שטאַרבען! האָט טערעזאַ געכליפּעט.

— עס וועט נישט לאַנג געדויערען. דײַן גורל וועט זײַן אַ שרעקליכער, ווען בּרײַטשײַד וועט זיך דערוויסען, וואָס דו האָסט געהאַט בדעה צו טון. ער וועט זיך מיט דיר לאַנג נישט שפּילען, און וועט דיך איבערגעבען אין די הענד פון זײַנע מענשען.

טערעזאַ האָט פערמאַכט די אויגען.

זי איז געווען אַ דרײַסטע און נישט מורא געהאַט פאַר'ן טויט. זי האָט זיך גאָר בלויז דערשראָקען, פאַר די יסורים, וואָס מען וועט איהר אָנטון.

טערעזאַ האָט אונאויפהערליך געטראַכט וועגען טויט, וואָס שטעהט פאַר איהרע אויגען. אין דעם האָט זיך פאַר איהר בּעוויזען בּרײַטשײַד.

קאַפּיטעל 81

די רויבעריז אַלס שפּיאָן

— ווער בּיזטו? — האָט בּרייטשײַד אַ פרעג געטון טערעזאַ'ן מיט אַ קאַלטער רוהיגקײַט.—ווי איז דײַן אמת'ער נאָמען?

— איך ווייס, אַז עס איז שוין נאָך מיר, — האָט זי אינגאַנצען געציטערט. — איך הייס טערעזאַ קלערמאָנט. איך בין אַ פּאָליצײַ-אַגענטין בײַ דער פּאַריזער זיכערהײַטס-אַמט.

— דו האָסט מיך געוואָלט הרג'ענען?

— יאָ, צוליב דעם טאָקע בין איך געקומען צוזאַמען מיט'ן קאַצען-אויג אין די קאַטאַקומבען אַרײַן. איך האָב געוואָלט דערמיט אַ סך געלד פערדינען און בּעפרײַען פּאַריז פון דער כּסדר'דיגער שרעק.

בּרײַטשײַד האָט זיך אָוועקגעזעצט אויף אַ בּענקעל,— קוקענדיג אַלץ אויף דער געבונדענער טערעזאַ, זײַן פּנים איז געווען רוהיג און קאַלט.

— דו ווײַסט כאָטש וואָס פאַרע שטראָף דיך ערוואַרט?

— יאָ, איך ווייס. איך שרעק מיך נישט פאַר'ן טויט, נאָר פאַר די יסורים אָדער פאַר די...

— דאָס געוועהר, מיט וועלכען דו האָסט מיך געוואָלט אומברענגען, איז געווען געפעהרליך?

— אײַן ריהר און דו וואָלסט מעהר נישט געלעבט.

— און פאַרוואָס האָסטו עס נישט געטון, איך בין דאָך פערבײַגעגאַנגען נעבען דיר? — האָט ער ווײַטער בײַ איהר געפרעגט.

טערעזאַ איז שטיל געבליבען.

(פאָרטזעצונג קומט.)

אַ קאָלאָניאַל-געשעפט
פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען בּרזשעזשינער № 48 אין שיך-געשעפט.

איך זוך צו קויפען
אַ שער-מאַשין אויף קראַפט אין אַ גוטען צושטאַנד. מיט אָפערטען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט“ פאַר „B. S.“

עס ווערט געזוכט
אַ שטוב בײַ אַנשטענדיגע פאַמיליע. אָפערטען ביז דעם 10/11 אין אַדמיניסטר. פאַר „G. K.“

Zaginął protest
na zł. 123.— pł. 9 lutego 1930 r. z wystawienia Sz. Lewi, Sompolno na zlecenie Sz. Staszewskiego w Łodzi. Protest powyższy unieważnia się, Zwrócić za wynagrodzeniem do: Gerszon Kligsberg Łódź, Północna 9.

אַ שווייצאַרישען לוקסוסאווע
פאַטעפאָן
געלעגענהייטליך זעהר ביליג צו פערקויפען. פּילסודסקיעגאָ № 16 וו. 9, פאַרטער.

מיט אַ רוהיג געוויסען
קענען מיר גאַראַנטירען, דאָס מעטאַל-בעטען, קינדער-וועגעלעך, מאַטראַצען פאַר האַלצענע בעטען לויט'ן מאָס "פאַטענט", וואַש-טישען און וויזש-מאַטשקעס צום ביליגסטען איז צו בעקומען אין פאַבריקס-לאַגער
„Dobropol“
פּיעטריקאָווער 73 אין הויף, טעל. 158-61

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה,
אם תקח אמרי, ומצותי תצפן אתך,
אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום
ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם זאָלסט נאָר קומען אין דער
ביוראָ — פון — ד. מאַנעלאַ
וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף, אויף ערשטען הויף
פּיעטריקאָווער 17 לינקע אָפיציגע פאַרטער.
טעלעפאָן 124-95
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערלײַ בּיטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען בײַ מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה.
מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 ערשטער הויף.

Dr. A. Uryson
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציאַליסט: מאָגען, קישקעס און לעבער-קראַנקהייטען
11 Listopada (Konstantynowska) 20
נעמט אָן פון 3—5   tel. 21585

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש
אויב איהר ווילט ערלעדיגען אײַערע אָנגעוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ
פּעטריקאָווער 17
2-טער הויף פאַרטער
דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערלײַ בּיטעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען איז משך פון 24 שעה. אַפּעלאַציעס, אַפּאַזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען פּעסער, וויזעס אין קאָמיסאַריאַט-זשאַנדו, וועקסעל-אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציע ווערען פינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצו אינטערציזיעס, אַקטן, דאַראַוויזנעס אַלערלײַ ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, עווענטועל מיט אַנ'דוואָקאַט.
די איינציגע טאַכטער פון ישראל מאַנעלאַ
2-טער הויף פאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79.
בעמ.: דאָס ניי-„געבאַקענע“ מאַנעלאַ-ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג-עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך
אין צווייטען הויף פאַרטער
טעלעפאָן 148-79

שוין ערשינען דער אָקטאָבער-נומער פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען
„אילוסטרירטער פּוילישער מאַנטשעסטער“
אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין. מיט אַרטיקלען פון: ד"ר יוליוש באַרנעט, וויצע-פּרעזעס יוליוש לעווסטיין, ד"ר יוזעף זאַקס, אָסקאַר בערמאַן, ז. שפּעט, ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער, אלי באַרוכין, ד"ר ז. עלענבערג, סטאַראָסטע אַלעקסי רזשעווסקי, אילי' ערענבורג, מיעטשיסלאַוו הערוויטש, משה בראָדערזאָן, ד"ר ווילהעלם פאַלעק א. א.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פּרייז 75 גראָשען.
צו בעקומען בײַ אַלע צייטונגס-פערקויפער.

איך האָב
אַ גרויס פראָנט-לאָקאַל
מיט אַ גרויס שויפענסטער אין צענטרום פון שטאָט מיט ביוראָ-איינריכטונג, שרייב-מאַשין, טעלעפאָן, איך זוך אַנ'אַנשטענדיגען מענש (מאַן אָדער פרוי) צוליב שותפות צו פיהרען אין דעם לאָקאַל אַ פערקויף פון אַ גאַנגבאַרען אַרטיקעל, ווי פּערפומעריע, קאָסמעטיק, פּאַפּיר, עלעקטראָטעכנישע זאַכען אָדער ד. גל. זיך צו פערשטענדיגען פער טעלעפאָן 108-47

צאָהנערצטליכער קאַבינעט
בײַ דער לעטשניצע „POMOC“
Aleksandrowska 1
איז ווידער טעטיג אויך אין די שעה'ן פון 3—6

איך זוך צו קויפען
אַ קרעדענס, ווי אויך אַ שרייב-טיש אין אַ גוטען צושטאַנד. מיט אָפערטען אין אַדמיניסטראַציע פון „ל. טאַג.“ פאַר „שאר“.

קינאָ
ZACHĘTA
זגיערזשער-גאַס 26.
פּרעמיערע! הײַנט פּרעמיערע!
פרײַלײַן עלזא
אין די הויפּט-ראָלען: עלזשביעטא בערגנער.
אַ מעכטיגע דראַמע פון אַ מענשליכע נשמה, דער קאַמף פון ליידענשאַפטען, די פרייד, שמערץ און חרטה—ווערען פאַרגעשטעלט אַלץ בעזונדערע אַקציעס! די אויפנאַהמען זענען געמאַכט געוואָרען אין די בערג, בראַוואור-סצענעס פון געיעגען אין סענט-מאָריס. מייסטערהאַפטער שפּיל פון אַרטיסטען. אין די איבעריגע ראָלען א. באַסערמאַן און א. שטײַנריק.
אויסערן-פּראָגראַם: „נחום סאָקאָלאָוו איז פּוילען“.
אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' י. סטעפּאַנסקי אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג. — שבת, זונטאַג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג.

לעזט!
אַכטונג! אַכטונג!
קאָנקורענץ-פּרייזען!
כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעקומען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע' זענען די פּרייזען אין מײַן פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:
12 שטיק (Express pictures") זל. 2
6 „ פּאַסט-פאָטאָגראַפיעס „ 2
6 „ פּאַסט- „ ברוין „ 6
6 „ „ „ אויף זייד „ 8
אַכטונג צו אַ 1/2 טוץ זיידענע פּאַסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אַכטונג
אַנ'אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!
ס'ווערען אויך אויסגעפּערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען!
קומט און איבערצייגט אייך!
בעמ. בײַ מיר צו בעקומען די אויפנאַהמע פון עספּעראַנטאָ-קאָנגרעס מיט אַכטונג
„PARISIEN“
קונסט-אַנשטאַלט
פּראַנציסקאַנער 30.

דייטשע
האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ
ערלעדיגט דאָס ביוראָ „אַרגוס“
זאַכאָדניאַ 36
טעלעפאָן 108-47

לעזט און אַבּאָנירט
לאָדזער טאָגעבלאַט

כ.לאַנג-פילם-טעאַטער
„MIMOZA“
ul. Kilińskiego 178
פון דינסטאָג ד. 28.10 ביז ד. 3. נאָוועמבער איינשליסליך
גרויסע וועלט-רעוויע. האַרמאָנישע מעלאָדיעס די הערליכסטע טענץ. אימפּאָנירענדע פּראַכט פון אויסשטאַטונג. אין פּראָגראַם די נרעסטע סעזאָן-שלאַגערס: וועגען וואָס פרויען טראַכטען. מאָדערנע מיידלעך. דו מײַן זיס מיידעל. אונטער'ן לאַמטערן דער שוואַרצער דאָן-זשואַן
ניו יאָרק בײַנאַכט
די הויפּט-ראָלען קרעאירען:
Sue Caroll, Lola Lanc
אַנפאַנג אין די וואָכען-טעג 5.30, 7.30 און 9.15
שבת, זונטאַג און חגאות 3.30
אויסערן-פּראָגראַם: רעוועלאַציע-קלאַנג-צוגאַבע
דער נאָהנטסטער פּראָגראַם: דזשאַז-באַנד-זינגער. אין הויפּט-ראָל דער געניאַלער אַל דזשאָלסאָן

מעבאַנישע שלאָסערײַ און ווײַסערײַ
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסערײַ-אַרבּייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.
פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20, וו. 17.

Dr. A. Mazur
חסכאַדניאַ 67, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10—2.81,30 און 6—4 אָוונט

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75
ספּעצ. אינערליכע און האַרצ-קראַנקהייטען

עפענטליכע וואָרנונג.
דערמיט וואָרנע איך דעם ה' א. מאַרכעווקאַ לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 10, דאָס אין פאַל ער וועט נישט אָפּשטעלען דאָס פערשפּרייטען געגען מײַן פּערזאָן די נידערטרעכטיגע דורך איהם אויסגעקלערטע בלבולים און אינסינואַציעס, וועל איך זײַן געצוואונגען אַרויסצוטרעטען געגען איהם געריכטליך.
ל. נאָמבערג
לאָדז, קילינסקיעגאָ 40.

עלטערן!!
אַ דיפּלאָמירטער לערער-פּעדאַגאָג
גרייט-צו אין אַלע קלאַסען יודישען גימנאַזיום פון אַלע יודאַיסטישע למודים, ווי: העברעאיש, תנ"ך, יודישע געשיכטע; לערנט אויך יודישע שפּראַך און ליטעראַטור. ווענדען זיך טעגליך פון 4—6 נאָכמ.
ש. לעווין, אַל. 1. מאַי 5
אין טויער רעכטס, פּאַרטער

וויכטיג פאַר דאַמען!
נאָר פאַר 2.50 זל.
מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-הוטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע הוטע איבעראַרבּייטע איך אויף געענצליך ניי.
געדענקט דעם אַדרעס:
זאַוואַדזקאַ 23
אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.
בעמ.: נייע הוטען די לעצטע נייהייטען אין פײַנער אויס-פערטיגונג — 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל
„TOLA“

לעזט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט“

Redaktor-wydawca H. Hamburski   Drukarnia: H. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska